

ZIVA ZAJEDNICA

MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN
LEBENDIGE GEMEINDE · www.zivazajednica.de

Dom molitve za sve narode

Pogled na Šibenik
s katedralom i tvrđavom



ci vjere
arneval
rutilni
ediji
ndeo
rasti

na sv. Jakova
ku upisana
vno u popis
e baštine
-a. To remek-
vatskoga
jstva izveo je
bj gotici Juraj
nac, a dovršio
Firentinac,
adivši kupolu
ši brodove
venim rene-
m svodom s
im kamenim
na. Šibenik je
an u doba
kih narodnih
a, a prvi put se
nje u darovnici
krešimira
6. godine.



TRAUNREUT

Novi župnik

HKM Traunreut dobila je u rujnu 2000. novog župnika u osobi fra Mogomira Kikića (OFM Sarajevo). Svečanu misu uvođenja u službu župnika imao je 17.12.2000. msgr. Engelbert Siebler, pomoćni biskup u biskupiji München-Freising. Biskup Siebler je u propovijedi zahvalio novom župniku na spremnosti da preuzme vođenje hrvatske katoličke zajednice, a vjernike je pozvao da ga podrže i surađuju u pastoralnom radu. Đakon Marek Lange pročitao je dekret o namještanju novog župnika, koji je potom položio župničku prisegu. Misu su suslavili njemački župnici fra Ivo



Božić, Josef Neumann i Thomas Schlichting, dekan Helmut Koop te delegat fra Josip Klarić. Pod misom je

pjevao crkveni zbor HKM Rosenheim. Župno vijeće priredilo je poslije mise ručak za sve nazočne.



▲ VIS „Pax“ je glazbeni sastav mladih HKM Frankfurt. „Pax“ svake nedjelje svira i pjeva u misi za mlade, a nastupa i na misijskim priredbama. Članovi sastava su: Magdalena Pušić, Višnja Lažeta, Damir Erkapić, Ivica Kelava, Oliver Beštak i Danijel Mamić. Oko sastava se pastoralno brine fra Ante Marković.



▲ Neobična hrvatska svadba usred Amerike. Berta Franjić i Davor Šimić (stoje, u sredini) vjenčali su se u St. Louisu (Missouri) u hrvatskim narodnim nošnjama, koje su nosili i njihovi svatovi.



◀ NK „Croatia“ iz Hagena privlači pozornost dobrim igrama u svome rangi natjecanja

U OVOM BROJU

5 motrište

Anto Batinić • Pjesnici i pjesme
Vjenceslav Janjić • Hrvati
drugog reda

6 tema

Dalibor Brozović • Odnos
hrvatskoga i bosanskoga
odnosno bošnjačkoga jezika

9 vjera

Ante Vučković • Oči vjere

22 život

Marijan Markotić • Brutalni
mediji
Jozo Župić • Andeo strasti

26 meditacija

Anton Tamarut • Karneval

13 lebendige gemeinde

Josip Klarić • Verantwortung
für die Weltkirche
Marko Žarić • Integration in
eine Lightkultur?

ŽIVA ZAJEDNICA LEBENDIGE GEMEINDE

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 95 40 48-0
Fax (0 69) 95 40 48 24
E-Mail: kroatenseelsorge@t-online.de
zivazajednica@t-online.de

Herausgeber/
Izdavač: Kroatenseelsorge in Deutschland
Verantwortlich/
Odgovara: Josip Klarić
Chefredakteur/
Glavni urednik: Anto Batinić
Redaktion/
Uredništvo: Stanka Vidačković,
Antonia Tomljanović-Brkić,
Jura Planinc, Ivek Milčec,
Jozo Sladoja, Jozo Župić
Mitarbeiter/
Suradnici: Željka Čolić, Dijana Tolić, Alen Legović,
Marko Obert, Vlatko Marić
Layout: Ljubica Markovica
Lithos +
Seltenmontage: Fotosatz Service Baurjedi
64546 Mörfelden-Walldorf
Druck: Spenglers Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn
Jahres-
bezugspreis: DM 30,- incl. Porto (s poštarinom);
za ostale europske zemlje: DM 40,-
za prekomorske zemlje: DM 60,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01)
bei der Frankfurter Sparkasse

Život u tuđini prilika u neprilici

Vijeće i ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu uputilo je o Božiću svoju tradicionalnu poruku hrvatskim katolicima u svijetu, koju su potpisali pomoćni biskup vrhbosanski mons. dr. Pero Sudar, predsjednik Vijeća, i mons. dr. Pero Aračić, ravnatelj. U njoj između ostaloga stoji: „Sve je više onih koji, i u domovini iz koje ste pošli i u zemljama u koje ste došli, postavljaju pitanje smisla i opravdanosti hrvatske inozemne pastve... Bez obzira na neopravdana nastojanja oko vaše asimilacije i utemeljenu brigu za integracijom, domovinska Crkva vas osjeća i osjećat će svojim i kad se vi više ne biste osjećali njezinima!“

Potom se govori o brojnim hrvatskim djevojkama i mladima koji poput roblja rade na crno diljem svijeta, dok zemlja kod kuće zarasta u korov. Poruka usto ističe važnost obitelji. „Imamo pravo i obvezu i u tuđini čuvati i sačuvati ne samo ime nego i povezanost s domovinom te sve što spada na našu vjersku i narodnu posebnost. A to nije moguće bez obiteljskog ozračja. U obitelji se uči hrvatska riječ i usvaja pripadnost i ljubav prema svome narodu. Samo se u obitelji rada klika želje za povratkom na svoje i među svoje! Tu se uče prve molitve, tu se usvajaju moralne vrijednosti.

Bez izvršenja ove zadaće ne bismo izvršili svoje ljudsko i vjerničko poslanje.“

Očito je da ova poruka otvoreno tretira neke tabu-teme hrvatskoga iseljeničtva, kako s političkog, tako i s crkvenog i vjerskog stajališta. O njima bi otvoreno i javno i trebalo raspravljati, uz aktivno sudjelovanje ljudi kojih se to izravno tiče, dakle samih iseljenika, dušobrižnika i dobrih poznavatelja situacije, a ne da to ostaje samo u najvišim hijerarhijskim krugovima. I ovaj dvobroj našega lista, prvi u ovoj godini i tisućljeću, svojim sadržajem daje pozornost upravo takvom razmišljanju. Ako pozorno budete čitali naše priloge, uvjerit ćete se i sami u to. Zahvaljujemo svima koji su nam se u međuvremenu javili, bilo s kritikama bilo s pohvalama i prijedlozima. Na svaki dopis ćemo pokušati odgovoriti, makar se i ne slagali u mišljenjima. Žao nam je što su neki opet otkazali naručivanje ili pretplatu ovog lista. Uvjereni smo da će time biti siromašniji i za utješnu evangeosku, ali i za lijepu hrvatsku riječ.

I jedna važna napomena: zbog povećanih troškova morali smo povišiti cijenu po primjerku na 2,50 DM. Iznos godišnje pretplate ostaje isti.

Svako Vam dobro, uz pozdrav, želi

Uredništvo

Sloboda i pravda

Izajini krik „Prestanite zlo činiti! Učite se dobrim djelima: pravdi težite, ugnjetenom pritecite u pomoć, siroti pomozite do pravde, za udovu se zauzmite“ (1,16–17), odzvanja u Kristovu nauku koji nas upozorava: „Ako, dakle, prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom; idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dodi i prinesi dar“ (Mt 5,23–24).

Na kraju života svakog čovjeka i na završetku povijesti čovječanstva Božja će pravda ovisiti upravo o ljubavi, o vježbanju pravednosti, o prihvaćanju siromaha (usp. Mt 25,31–46). Pred zajednicom razorenom podjelama i nepravdama kao u Korintu, Pavao dolazi do toga da zahtijeva uskraćivanje sudjelovanja u euharistiji, pozivajući kršćane da ponajprije ispituju svoju savjest, da ne budu

krivci tijela i krvi Gospodinove (usp. 1 Kor 11,27–29).

Služba djelatne ljubavi, sukladno povezana s vjerom i s bogoslužjem (usp. Jak 2,14–17), zauzimanje za pravdu, borba protiv svakog tlačenja, zaštita dostojanstva osobe nisu za kršćanina izrazi čovjekoljublja poticanog samo pripadnošću ljudskoj obitelji. Riječ je, naprotiv, o odlukama i činima koji imaju duboko religioznu dušu, to su prave i vlastite žrtve koje su Bogu drage, prema tvrdnji poslanice Hebrejima (usp. 13,16). Osobito je jasna opomena Ivana Zlatoustoga: „Želiš li častiti tijelo Kristovo? Nemoj ga zanemariti kad se nade golo. Ne iskazuj mu čast ovdje u hramu svilom, da ga potom zanemariš vani, gdje trpi hladnoću i golo tinju“ (In Matheum hom. 50,3).

Ivan Pavao II.
u audijenciji 10. siječnja 2001.

- Američki tjednik „Life“ proglasio je za čovjeka prošlog tisućljeća sv. Franju Asiškoga.
- U Rimu je 7.12.2000. umro istaknuti hrvatski književnik, filozof i političar Vlado Gotovac (1930.). On je, kao i pokojni predsjednik Franjo Tuđman, bio gost i predavač na 20. Susretu hrvatskih studenata (HAS) u Njemačkoj 1987.
- Skupina vidovačkih intelektualaca pokrenula je akciju pod geslom „Vratimo Vidovljane Vidovicama“. To hrvatsko selo u Bosanskoj posavini Srbi su okupirali početkom svibnja 1992. i preimenovali u Vukovo. 22. listopada iste godine selo je oslobođeno pa je odmah počeo povratak izbjeglih i prognanih. Od 2210 predratnih stanovnika danas ih je u Vidovicama oko 1000, a mnogi su se raseлили i naselili u Hrvatskoj i svijetu. Radi njihova povratka kreće akcija „Vratimo Vidovljane Vidovicama“, a informacije o tomu mogu se dobiti kod: Kazimir Mikić, J. Kozarca 20a, HR-32270 Županja.
- Od II. svjetskog rata do danas Vatikanu je prijavljeno oko 2000 (navodnih) ukazanja Gospe u cijelom svijetu.
- Republika Hrvatska ima 5% registriranih alkoholičara.
- U Slovačkoj je od propasti komunizma do sada izgrađeno 600 novih katoličkih crkava, pa ih sada ima 3200. Luteranska crkva izgradila je u međuvremenu 40 novih crkava, kojih sada ima ukupno 575. Za vrijeme komunizma bilo je gotovo posve zabranjeno graditi nove crkve u Slovačkoj.
- „Sirija je bila kolijevka kršćanstva i odavde se ono proširilo u cijeli svijet“, izjavio je mladi muslimanski predsjednik Sirije Bashar al-Assad u jednom susretu s melkitskim patrijarhom Antiohije Grgurom III. Lahamom. Tom prigodom je predsjednik zajamčio religioznu slobodu kršćanima u zemlji.
- U glasovitoj Kongresnoj knjižnici u Washingtonu još nema samostalne šifre za Hrvatsku (Croatia), nego se sve nalazi pod pojmom „Yugoslavia“. Na prosvjede hrvatskih udruga u toj knjižnici se opravdavaju navodnim tehničkim problemima. Istina je međutim da za promjene nemaju volje.
- Drugi svezak Hrvatske enciklopedije (Be-Da), koji je predstavljen javnosti početkom listopada prošle godine pod natuknicom „Bosna Srebrena“ ima samo četiri-pet redaka o toj drevnoj i značajnoj franjevačkoj provinciji. To je još i napredak, jer toga pojma kao zasebne natuknice uopće nema ni u Ujevićevoj Hrvatskoj enciklopediji niti u Krležinoj Općoj enciklopediji.
- „Say it in Croatian“ – naslov je džepne knjižice s frazama i rječnika hrvatskoga jezika, čiji je autor Ružica Kapetanović, koja je izdata u Arizoni (ISBN 0-10164-26-6).

Tijelo – remek-djelo duše

„Tijelo se pronalazi kada daje da njime ovlada duh. Svaki pokret u baletu mora biti izraz osjećaja i sredstvo prenošenja nutarnje stvarnosti“, misli Liliana Cusi, bivša primabalerina milanske Scale i voditeljica Međunarodne baletne škole u Modeni. Za sve to potrebno je uporno i dugotrajno asketsko vježbanje, kao kod nekog nutarnjeg religioznog puta. Ona se ne ustručava upotrijebiti i za ples termine kao što su čišćenje i mrtvenje. „U čišćenje spada stroga svijest o prehrani, stalne i minuciozne korekture pred kolegama i kolegicama, neumorni i naporni trening. Mrtvenje znači poznavanje i ovladavanje svakog pa i najmanjeg dijela svoje muskulature“, ističe balerina.

Odlučujuća je konačno i koncentracija kako bi se uloga na pozornici mogla posve slobodno utjeloviti. Preko plesa ona je našla svoj vlastiti put prema religioznom iskustvu i kršćanstvu.

„Svida mi se misao da je umjetnost, koja ne želi biti ništa drugo doli komunikacija, odnos i sebiopćenje, u sebi već sveta. Svjesno ili nesvjesno ona izražava otačastveno jedinstvo umjetnika s njegovom dušom, a time i s Bogom“. ■

Jedinstveno prema iseljeništvu

Nakon desetogodišnjeg stvaranja hrvatske države, politika države prema iseljeništvu mora biti jedinstvena. Moja osobna poruka i poruka Demokratskog centra glasi: Neka iseljenici sami odluče kako žele biti povezani s državom Hrvatskom. Naša stranka će ponuditi programe u kojima će moći pronaći mogućnosti suradnje, i to neobvezno, bilo da se radi o kulturnoj povezanosti, o ulaganjima u RH, ili o onima koji se jednostavno žele vratiti u domovinu. Iseljentištvu nema prava nitko ništa nametati, jedino mu se mogu predstaviti programi i sačekati ocjenu prema njihovoj vlastitoj prosudbi.

Dr. Mate Granić u: *Matica* 12/2000.

Mirovina 50,– DM ili ništa

7919 umirovljenika mora od svibnja 2000. izići na kraj s 50,– DM socijalne pomoći. Radi se o Hrvatima koji su prije rata stanovali na području sadašnje Republike Srpske i koji su za vrijeme rata izbjegli ili prognani iz svoga zavičaja. Budući da su izvorno stanovali u BiH i ondje plaćali svoje doprinose za mirovinu, za njih je bilo mjerodavno mirovinsko osiguranje Sarajevo. To je važno za sve izbjegle i prognane umirovljenike iz BiH, bez obzira na nacionalnost. S podjelom BiH u entitete razdvojeno je i mirovinsko osiguranje na: Sarajevo, Mostar i Pale. Svaka od tih ustanova treba isplaćivati mirovine onima koji su ranije stanovali na njihovu području. Za hrvatske umirovljenike jamčila je Republika Hrvatska. To je funkcioniralo do travnja 2000. Tada je

sve postalo drugačije: nova hrvatska socijalistička vlada obustavila je isplate. Pale (RS) su priopćile da će hrvatskim umirovljenicima isplaćivati od 1. svibnja još samo 50,– DM. Poznato je međutim samo malo slučajeva da je i tih 50,– DM isplaćeno; tek u prosincu isplaćen je iznos za svibanj. ovih 7919 umirovljenika su očajni i ogorčeni, jer bošnjački i srpski umirovljenici, koji su izbjegli iz svoje domovine, dobivaju i dalje mirovine, a hrvatska država, usprkos očiglednoj nepravdi, ne osjeća nikakvu obvezu pomoći umirovljenicima iz vlastitoga naroda... Izbjeglice koji nemaju stalnog smještaja bili bi vrlo sretni da ih se smjesti u neki starački dom. Kao izbjeglice, iako imaju hrvatsko državljanstvo, ne primaju ih ni u kakav dom, jer nemaju mirovinu.

Katja Grieb u: *Für die Menschenrechte* Nr. 1/2001; prilog u kojem se poziva na pomoć hrvatskim umirovljenicima iz BiH u Hrvatskoj

Hrvati drugog reda

Poznato je da je postojanje hrvatskih katoličkih misija u inozemstvu smetalo bivšim jugokomunističkim vlastima. S demokratskim promjenama u Hrvatskoj devedesetih godina taj se odnos bitno promijenio. Tadašnje vlasti su pokazivale zanimanje za suradnju i s misijama i s iseljenicima. Nakon što je u siječnju prošle godine u Hrvatskoj na vlast došla socijaldemokratskoliberalna koalicija, stanje se opet pogoršava. U Austriji, na primjer, hrvatska diplomatsko-konzularna predstavništva već četiri mjeseca ne odgovaraju na pismo, koje je svećenik napisao u ime desetak tisuća Hrvata, da se u većim centrima održe konzularni dani. Nije riješeno ni pitanje održavanja hrvatske dopunske nastave.

Muke Hrvata u Austriji nisu time završene. U svibnju 1999. vrhbosanski kardinal Vinko Puljić dijelio je krizmu ovdašnjim krizmanicima. Po ovdašnjem običaju tom su prigodom izvještene papinska i hrvatska državna zastava. Mons. Ivo Tomašević, kancelar vrhbosanske nadbiskupije, koji je pratio kardinala, rekao je domaćinima da se ukloni hrvatska zastava „jer na njoj nema oznaka za Hrvate iz Bosne i Hercegovine“. Naređeno, učinjeno. Kardinal je zamolio svećenika da umjesto vjeronauka krizmanike pita odakle su im roditelji. Poznato je da je velika većina te djece rođena u Austriji, ali njihovi roditelji u 90% slučajeva dolaze iz BiH. No, kad ih ovdje netko pita odakle su, velika većina odgovara „iz Hrvatske“. I njihovi dušobrižnici su većinom iz Hrvatske.

Hrvatska i BiH su samostalne države. Hrvatski predsjednik gosp. Mesić opetovano izjavljuje da Hrvati iz BiH imaju svoje institucije vlasti i da kroz njih rješavaju svoje probleme. A tko će i kako rješavati probleme tih ljudi ovdje u dijaspori? Kada od njih treba naplatiti usluge, tada su oni pripadnici jedne države; kad se skupljala pomoć u ratu, oni nisu pitali ide li u Hrvatsku ili u BiH, a kada im treba olakšati probleme, tada se ne zna tko je za njih mjerodavan. I što se naše Crkve tiče, ako postoje dvije biskupske konferencije (HBK i BKBiH), nameće se i pitanje podjele misija u inozemstvu. Za neke je odgovor jasan i jednostavan, a za nas na terenu je jako zamršen.

Vjenceslav Janjić, Salzburg

Piše: Anto Batinić

Pjesnici i pjesme

Svatko ima pravo slušati i gledati što hoće. Ali, kad su u pitanju narodnjačke „turbo-folk“ pjesmice, tada se ne radi o ukusu nego o neukusu.

U jednoj hrvatskoj dopunskoj školi u Njemačkoj pitala nastavnica učenike, da nabroje nekoliko poznatih hrvatskih pjesnika. Učenici su se očito bili obradovali tako „lakom“ pitanju, pa su počeli nabrajati: „Mišo Kovač, Dragana, Ceca, Jole, Brena, Thompson...“ Nastavnica nije mogla doći k sebi. Kakvi su to pjesnici?! Dosjetila se međutim da bi učenici koji bolje govore njemački nego hrvatski mogli vrlo lako pomiješati značenje riječi „pjesnik“ i „pjevač“. Zato je nazočnim učenicima objasnila razliku između te dvije riječi. No, ni tada učenici nisu znali navesti ime ni jednog jedinog hrvatskog pjesnika. Neki su se ponovno zaletjeli „preko Drine“ i spominjali imena koja su vjerojatno ondje, a očito i u njihovim glavama i kućama, nekakve „narodnjačke zvijezde“.

Sada je već općepoznato da takve „zvijezde“ žare i pale po kućama, diskotekama, kafićima i automobilima naših ljudi u inozemstvu. Za vrijeme rata to se ipak skrivalo, ali se slušalo i kupovalo u tajnosti, ispod tezge, kao i usred Zagreba. Osobito je čudna i teško objašnjiva ljubav prema narodnjačkim pjesmuljcima od strane naših djevojaka i mladića rođenih i odraslih u Njemačkoj. Nedavno sam nasred Zeila u Frankfurtu susreo dvije naše djevojke, a jedna je s „walkmanom“ i slušalicama u ušima očito uživala u glazbi. Kad sam je upitao što sluša, ustručavala se kazati. Nakon moga inzistiranja, priznala je da sluša – „narodne“. Moram priznati da sam očekivao da sluša ono što je trenutno in u svijetu pop-rock ili hip-hop glazbe. Njezina prijateljica se uključila rekavši da je to za nju posve normalno. Ona u automobilu ima i sluša uglavnom „narodne“ pjesme. Na upit, koje „narodne“, reče da je od nekog nedavno dobila Brenu i da joj je „geil“ pjesma „Jugoslovenka“. Reče da je pogrešno ne shvatim, nije ona ni za kakvu Jugoslaviju, ona je Hrvatica i ponosna je na to, iako ne voli nikakvu politiku, nego naprosto sluša one pjesme koje voli. Sluša ona i zabavnu glazbu, to jest aktualne američke pop-rock i druge pjesme, koje malo ili nimalo ne razumije, premda je i ritam važan. Ali u narodnim pjesmama ipak nešto razumije, makar bile na ekavici. U diskoteci može zaplesati samo uz „narodne“ pjesme. Jedna njezina prijateljica Njemica ide gotovo svake subote u našu diskoteku samo

radi tih pjesama i uz njih pleše k'o luda. Mnoge pjesme već zna napamet.

A što uzvratiti na takvu priču? Jasno je da svatko ima pravo slušati i gledati što hoće. O ukusima, međutim, u ovom slučaju, ipak treba raspravljati. Ovdje se naima ne radi o ukusu, nego o neukusu, pa i neukosti. Ovo bi se doduše moglo promatrati i kao trend, a trendovi dolaze i prolaze. Pojava je to pak koja predugo traje da bi se nazvala (prolaznim) trendom. Možda se radi o „povratku korjenima“, odnosno onom „narodnomuzičkom“ ozračju u kojem su rođeni i odrasli njihovi roditelji u bivšoj zajedničkoj državi u kojoj je prevladavao narodnjački melos, kojeg nisu bile pošteđene ni poznate pop-rock grupe. Bez vješto ukomponiranih primjesa toga melosa ne bi nikad ni stekle svojedobnu popularnost. „Čirilična“ muzička industrija zaradivala je na pločama i kasetama milijune maraka naših gastarbajtera, koji su tom „muzikom“ liječili svoju gastarbajtersku tugu. Sada to začudo nastavljaju njihova djeca, koja su možda više vremena provela u Francuskoj nego u Hrvatskoj ili BiH. Ali: „Krv nije voda“ ili „Ne pada jabuka daleko od stabla“, što bi se moglo nazvati „narodnjačkim balkanskim genetskim kodom“ odnosno „sindromom“. Možda je to pretjerano. Mladi opet vole egzotiku, nešto drugačije, pa i drugačije od onoga što slušaju njihovi njemački vršnjaci. Mogao bi to biti i nesvjesni prosvjed protiv tretmana stranaca u ovoj zemlji.

Valja međutim biti načistu s tim da to nikako ne može biti traženje identiteta, osobito ne kulturnoga. Narodnjačke pjesme u turbo-folk izdanju nikako ne mogu biti dio hrvatskoga kulturnoga identiteta nego samo izraz primitivizma. Hrvatski kulturni identitet ne čine pjevači i pjevačice, od kojih i inozemna izdanja hrvatskih novina prave nekakve zvijezde i zvjezdice, kao i od gomile golišavih navodnih misica. Taj identitet čine hrvatski pisci i pjesnici, njihova djela i pjesme, čija bi barem neka imena trebalo ne samo znati nego i čitati. Ako ne iz rodoljubnih razloga, onda barem iz općekulturne naobrazbe. U tudini bi se trebalo dičiti tom i takvom kulturnom baštinom. A istinska hrvatska glazbena baština, kako narodna tako i zabavna, bogata je srećom i skladbama i tekstovima, uz koje se također može i zapjevati i zaplesati, tako da duša bude puna. ■

Odnos hrvatskoga i bosanskog

Objavljujemo referat Dalibora Brozovića koji je održan na okruglom stolu: „Položaj i budućnost hrvatskoga jezika u BiH“, u Mostaru, 20. i 21. svibnja 1999. Tekst je tiskan u časopisu *Osvit*, Mostar, br. 2-3/1999, str. 12–20, a pretiskan u časopisu *Jezik*, XLVII/1999.–2000., br. I. listopad 1999., str. 13–16, te u mjesečniku *Matica*, časopisu Hrvatske matice iseljenika, Zagreb, br. 7/2000. Oprema teksta je redakcijska.

Svaka ljudska zajednica ima pravo da se smatra narodom ako to želi. Najmanje mi Hrvati možemo to pravo nekomu nijekati, jer je nama nijekano pravo da odbijemo postati Jugoslavenima.

Toliko što se tiče prava na narodnu individualnost, prava da se bude narodom. Svaka je etnološka, lingvistička, povijesna, sociološka, antropološka i slična argumentacija nemoćna pred tim pravom. I u redu je da bude tako. A kad se već radi o narodu, o naciji, onda je na redu sljedeća istina: svaki narod ima pravo na vlastiti jezik ako hoće svoj jezik, bez obzira na sve druge moguće okolnosti. I opet moram ponoviti da smo mi Hrvati najmanje pozvani da to pravo bilo komu niječemo, ono je nama samima i suviše dugo osporavano.

Dakle, nema nikakva smisla gubiti vrijeme i energiju na razglabanje ili čak

nijekanje prava donedavnih Muslimana, a sada Bošnjaka, da se smatraju posebnim narodom i da mogu izgrađivati vlastiti jezik. Time bismo ne samo gubili vrijeme i energiju nego i iznevjeravali same sebe i kompromitirali se pred svijetom, a uspjeha ne bi bilo (niti bi moglo biti).

Svaki narod ujedno ima pravo da svoj jezik naziva kako hoće. Prema tome, Bošnjaci imaju pravo nazivati svoj jezik bosanskim ako im to iz bilo kakva razloga odgovara. Ali i mi imamo pravo da mi sami u svojoj društvenoj i znanstvenoj praksi ne prihvatimo takav

Hrvati imaju pravo nazivati jezik svojih susjeda Bošnjaka bošnjački. Po najčešćem obrascu da je jezik Francuza francuski, Talijana talijanski, Nijemaca njemački, Rusa ruski, pa onda i Hrvata hrvatski i Srba srpski, i na koncu, jezik Bošnjaka bošnjački.

S druge strane, ne treba se nadati da će se naši partneri samo tako odreći svojih pretenzija. Srbi su desetljećima za-

Postoji samo jedan hrvatski jezik i ne može biti jedan za Hrvate u RH i drugi za Hrvate u BiH. Nisu neprihvatljivi samo pokušaji da se bošnjački jezik nametne b-h Hrvatima, bezuvjetno su neprihvatljive i tendencije da se ostvari nekakav autonomni b-h hrvatski standardni jezik.

naziv za objekt koji inače priznajemo. Govorimo li otvoreno, a nema smisla da lisičimo i okolišamo, prilično je jasno zašto Bošnjaci žele svoj jezik oblikovati i izgrađivati onako kako to njima odgovara po vlastitoj tradiciji i ukusu, što je njihovo nesumljivo pravo, ali ako taj jezik nazovu ne bošnjačkim nego bosanskim, onda iz toga proizlazi da je domaći, zemaljski jezik, a hrvatski i srpski da su uvozni i da bi bosanskohercegovački Hrvati i bosanskohercegovački Srbi zapravo trebali prihvatiti bošnjački jezik pod bosanskim imenom kao svoj i kao opći jezik za Bosnu i Hercegovinu. Ta je pretenzija savršeno jasna.

Prava i pretenzije

Naravno, Bošnjaci imaju načelna prava na takve pretenzije. Jer svatko ima pravo željeti što mu se sviđa, ograničenja postoje samo u pogledu sredstava i metoda za ostvarivanje pojedinih želja. Ali Hrvati imaju pravo ne pristati na reperkusije takvih želja (naravno, i Srbi imaju to pravo, ali oni su postojećim okolnostima već zaštićeni). Prema tome,

branjivali hrvatsko ime jezika i zahtijevali da se jezik zove srpskohrvatskim (ili, kao tobožnji ustupak, hrvatskosrpskim). Tako su postupali dok je god bilo imalo nade u uspjeh njihovih pretenzija. Sada kada više tih nada nema, kada je hrvatski jezik zauvijek stvarnost i u društvenopravnom a ne samo u društvenopraktičnom pogledu, Srbi su bez problema ponovno počeli svoj jezik zvati srpskim. Drugim riječima, valja znati čekati. Pristojno čekati, ali ni pod koju cijenu ne popuštati u bitnim pitanjima opstojnosti. A pitanje nacionalnoga jezika jedno je od takvih pitanja.

Nije dakle naše da negiramo tude nego da branimo svoje. U toj obrani imamo dva prava: da branimo istinu i da branimo svoj jezik. Ta su dva prava usko povezana.

Historiografske i lingvističke izmišljotine

Imamo pravo, primjerice, pobijati diletantska maglovita iskrivljavanja u historiografiji i lingvistici. To nisu napadaji na Bošnjake nego kritika običnih izmišljotina. Tako treba bez straha i suzdržavanja kritizirati tezu da su u BiH Bošnjaci starosjedioci, a Hrvati doseljenici.

Prva stranica Divkovićevog *Nauka krstjanskog* tiskanog u Mlecima 1611. godine bosančicom. Samostan Kraljeva Sutjeska.



Odnosno bošnjačkoga jezika

Piše:
Dalibor Brozović

Istina jest da su Bošnjaci u velikoj većini starosjedioci, ali ista tvrdnja vrijedi i za Hrvate. Ima u BiH doseljeničkih hrvatskih naselja, najčešće iz kopnene Dalmacije, ali bošnjačkih ima možda i više, prije iz Mađarske i Slavonije, u XIX. stoljeću iz Srbije, sve nakon povlačenja Turaka. Naravno, ima doseljeničkih naselja, i hrvatskih i bošnjačkih, iz drugih krajeva same Bosne i Hercegovine, ali to su doseljenici samo u odnosu na domaće starinačko stanovništvo.

Za Srbe vrijedi zaista da su najvećim dijelom doseljenici nakon osmanskih osvajanja Bosne i Hercegovine, u raznim razdobljima, ali ima starinačkoga srpskog stanovništva uz Drinu i u većem dijelu istočne Hercegovine. Sve se to može prilično lako dokazati analizom bošnjačkih, hrvatskih i srpskih dijalekata u BiH, dijalekti se ne daju krivotvoriti. Nijedan ozbiljan srpski znanstvenik neće pobijati ono što je ovdje izneseno, bar ne izričito, i zaista nema smisla da neki bošnjački autori danas imitiraju loše srpske autore iz prošlosti. Neosporna je istina da su u BiH Hrvati najvećim dijelom starosjedioci jednako kao i predci današnjih Bošnjaka.

Slično i s tezom da su u BiH bošnjački dijalekti kao tobože jedini domaći

Bašćanska ploča iz Baške s otoka Krka je jedan od najstarijih pisanih spomenika hrvatskoga jezika (11. st.). Ona je kao tema izbačena iz programa za hrvatske učenike u BiH s obrazloženjem da se radi o kulturno-povijesnom spomeniku druge države.



podjednako udaljeni i od hrvatskih i od srpskih dijalekata kao doseljenih. Istina jest da se bošnjački i hrvatski dijalekti, kao cijelina najvećim dijelom starinačkih govora, osjetno razlikuju od srpskih kao cjeline najvećim dijelom doseljeničkih govora. Ta tvrdnja ne vrijedi samo za glavninu istočnohercegovačkih govora. Razumije se, i u hrvatskobošnjačkom kompleksu postoji manji broj razlika na istim terenima: razlika je u čuvanju glasa *h*, u broju upotrebljavanih orijentalizama, u nekim zamjeničkim oblicima. No to su uglavnom razmjerno mlade osobine, startna je razvojna pozicija praktički ista.

Tvrdeći da su hrvatski i bošnjački govori na istim terenima uglavnom sta-

rinački i isti, mi samo iznosimo jednu znanstvenu istinu, a nipošto ne postavljamo neke zahtjeve tipa da ako su narodni govori isti, Bošnjaci bi trebali prihvatiti hrvatski standardni jezik. Kakav će biti bošnjački jezični standard i kakav standardni jezik žele izgraditi, ovisi isključivo o samim Bošnjacima. Razumije se, kada bi oni slučajno željeli uzeti standardni hrvatski jezik, mi bismo to morali prihvatiti, ali kako oni to ne žele, to je njihovo apsolutno pravo i nitko se ne smije u to miješati, ali naravno, može iznositi svoj sud o pojedinostima u konkretnom ostvarivanju toga prava.

Imamo pravo, primjerice, upozoriti Bošnjake da je, bar po našem mišljenju, njihova stvarna jezična perspektiva u

Državna gramatika

Knjiga o kojoj je riječ nije bilo kakva knjiga s „ulice“. To je *Gramatika bosanskoga jezika* (Dževad Jahić, Senahid Halilović, Ismail Palić), a čim se pojavila pripisana su joj gotovo čudotvorna kulturno-nacionalna svojstva. U novinskim anketama o najvažnijem događaju godine moglo se je čak pročitati da je Jahić-Halilović-Palićeva *Gramatika* neka vrst bošnjačke svete knjige, „knjige na kojoj ćemo od sada graditi našu državu“ – kako se je doslovno izrazio jedan visoki državni funkcioner i znanstveni radnik.

Za takvo priprosto shvaćanje i političku upotrebu jezika i jezične znanosti, ova knjiga pruža mnogo materijala. Najtransparentniji je u onome njezinu dijelu koji se bavi historijom bosanskoga književnog jezika...

Odnijelo bi premnogo prostora, i još više enervantnoga ukazivanja na elementarne propuste, ignoranciju, nesvjesno neznanje ili svjesno prešućivanje, kada bi se sistematski i taksativno poredalo sve što je u historijskom dijelu *Gramatike* neodrživo i netočno...

I prije kapitalne, univerzalno protunacionalističke knjige Srečka Džaje o konfesionalnoj i nacionalnoj historiji Bosne (indikativno sasvim zatajene u bosanskohercegovačkoj javnosti), mnogi su ozbiljni autori kritički pretresali pitanje islamizacije i porijekla bosanskoga stanovništva (Nedim Filipović, naprimjer, da druge ne spominjem). Tko god je bacio pogled na te knjige i radove, zna da tvrdnje autora *Gramatike* o „bosansko-islamskim duhovnim korijenima“ i o „islamizira-

nom zapadnoštokavskom bogomilskom stanovništvu“ u znanstvenom pogledu predstavljaju čiste besmislice. Ali je isto tako jasno da njima znanstvenost i nije na umu, nego aktualna nacionalno-ideološka agitacija na temu: čija je Bosna, tko je u njoj „svoj na svome“...

Epohalna viševjekovna djelatnost bosanskih franjevačkih pisaca u predvukovskom procesu jezične, grafijske i pravopisne standardizacije, o kojoj s jednakim ocjenama govore svi najvažniji slavisti, stari i moderni, u dijelu o historiji književnog jezika u našoj *Gramatici* ima – nekoliko šturih redaka! Tako i mora biti kad se cijela koncepcija *bosanskoga jezika* postupkom krajnjega nasilja nad cjelokupnom njegovom i našom poviješću stisne u suženu, netrpeljivu idološku definiciju nacionalnoga jezika Bošnjaka-muslimana.

Ivan Lovrenović u: „Dani“, 4. 12. 2000.

onome što je nekada pisao Alija Isaković, a ne da se zavaravaju kako srpski jezik nema više šanse da bude opasnim takmacem, pa da je glavna opasnost s hrvatske strane te da se prvenstveno od hrvatskoga jezika treba braniti, makar neki birokrati i postupali u praksi tako kao da je hrvatski *općina*, a bošnjački *opština*. Ne bi smjelo doći do toga da u Sarajevu opet čujem kao prije mnogo godina kada sam na kolodvoru tražio kartu za vlak, pa mi je činovnica na šalteru rekla: Kad je bio vlak, išao je u zrak, sad je opet voz, sada ide skroz.

Želim još jednom ponoviti: ako Bošnjaci žele izgrađivati svoj vlastiti standardni jezik, to je njihovo pravo, ali nitko nema prava nemetati taj jezik bosanskohercegovačkim Hrvatima. Hrvatski jezik već postoji, on je standardni jezik za sve Hrvate i bosanskohercegovački dio hrvatskoga naroda ne će ga *ni pod koju cijenu* napustiti kako bi prihvatio koji drugi jezik. Ne ću se zadržavati na opisu hrvatskoga standardnog jezika, tu je sve već poznato, iznijet ću samo ono što je važno za temu ovoga priloga.

Jedan hrvatski jezik

Postoji dakle samo jedan hrvatski jezik i ne može biti jedan za Hrvate u Republici Hrvatskoj i drugi za Hrvate u Bosni i Hercegovini. Nisu neprihvatljivi samo pokušaji da se bošnjački jezik nametne bosanskohercegovačkim Hrvatima, bezuvjetno su neprihvatljive i eventualne tendencije da se ostvari nekakav autonomni bosanskohercegovački hrvatski standardni jezik. Takve tendencije nisu glasne, ali ima nekih sličnih nagovještaja.

S druge strane, neprihvatljivo je i zagebačko sektaštvo prema orijentalizma kao tobožnjim srbizimima. Naravno, orijentalizmi nisu za hrvatski jezik ono što su za bošnjački, ali valja imati na umu tri u tom pogledu relevantne činjenice:

- orijentalizmi su integralan dio hrvatskoga stilskoga potencijala ne samo zbog bosanskohercegovačkih hrvatskih književnika nego i zbog onih iz Slavonije, Like i dalmatinskoga zaleđa;
- bosanskohercegovački orijentalizmi razlikuju se od srbijanskih daleko više nego što laici misle, a srbijanski su zaista neprihvatljivi i u glasovnom obliku i značenjskom sadržaju;
- kao lingvist i dijalektolog profesionalac mogu pouzdano tvrditi da je brojnost i učestalost orijentalizama obično veća u hrvatskim nego u srpskim govorima u BiH.

Drugo je pitanje obrana od bošnjačkih jezičnih pretenzija prema hrvatskom stanovništvu, osobito u školstvu, ali ne samo u školstvu. Bar mi imamo iskustva. Kad smo se znali oduprijeti germanizatorskim, talijanaškim, mađaronskim i velikosrpskim pretenzijama, koje su bile i jače i ozbiljnije, znat ćemo se valjda oduprijeti i bošnjačima.

Neka pravila

Moramo se držati nekih pravila:

1. Nema popuštanja i polovičnih kompromisa. Kompromisi nikada nisu olakšanje nego samo poticaj za nove zahtjeve.
2. Svaki pokušaj majorizacije treba ne samo odbiti nego i objaviti. Tu stručnjaci i mediji u Hrvatskoj ne smiju glumiti da ih se to ne tiče jer se zbiva u drugoj državi.
3. Bošnjacima i Srbima na području hrvatske većine treba dati i osigurati sva jezična prava, davati tomu publicitet i tražiti recipročnost za područja gdje su Hrvati u manjini.
4. Međunarodne snage nama nisu naklonjene (a zašto bi i bile kad im to



Hrvatski jezik treba posebno brižno negovati u iseljeništvu

ne odgovara?!). Njima ne treba davati jeftine argumente protiv nas, ali treba ih na gospodski način istjerivati na čistinu. Ako ih prisilimo da se izjasne, to će nam najčešće koristiti. Jer u javnim je postupcima uvijek veći oprez i suzdržanost. Tu je također potrebna odlučna angažiranost iz Hrvatske.

5. Naši zahtjevi ne smiju biti žalopojke (njih nitko ne poštuje!), ali ni agresivni. U tome dosad nismo bili najuspješniji u traženju jedne optimalne sredine između tih dviju krajnosti. To doduše nije lako, ali je neophodno.
6. Hrvatska strana mora energično pokazivati inicijative da se zajednički s partnerima iz drugih dvaju naroda iznađu tehnička rješenja kako da se praktički provodi i osigurava ravnopravnost. Apstraktni načelni zahtjevi nikoga ne impresioniraju i uvijek daju jačima mogućnost da te zahtjeve proglase nerealnima i da se ogluš.
- To sve treba jasno dati na znanje međunarodnoj javnosti.
7. U svim slučajevima izbora između onoga što je hrvatskom srcu drago i onoga što omogućuje praktičnu realizaciju treba izabrati to drugo. Srcu se može dati na volju tek kada je sve gotovo. Znam da je to teško traženje – ali nema druge.
8. Treba naše bošnjačke zemljake i susjede s vremena na vrijeme diskretno podsjećati da Republika Hrvatska ne može biti zadovoljna ako su Hrvati u BiH nezadovoljni. Jer za budućnost naši bošnjački prijatelji moraju biti svjesni da Republika Hrvatska može kako-tako i bez Bosne i Hercegovine, a Bosna i Hercegovina ne može nikako bez Republike Hrvatske. To je jednostavno zemljopisna stvarnost.

RADOSLAV KATIČIĆ

Pripadnost hrvatskoj i pripadnost bosanskoj kulturnoj i jezičnoj povijesti međusobno se niukoliko ne isključuju. Na osebujnom bosanskom tlu našlo se više nacionalnih kultura povezano u svojevrсну zajednicu, pa tamo svaka kulturna pojava pripada i toj zajednici i svojoj nacionalnoj kulturi. Što se dakle jedan, i to važan dio

(Citirano prema:

I. Lovrenović, „O jednoj knjizi koja nije bilo kakva knjiga“ u: „Dani“, 4. 12. 2000.)

povijesti hrvatskoga jezika odvija i u Bosni, ne mijenja ništa na posebnu položaju što ga bosanskohercegovačko područje ima u jezičnom i svakom drugom pogledu. A stari katolički bosanski pisci, o kojima je ovdje riječ, i njihov jezik mogu se s podjednakim pravom promatrati s dva gledišta: s hrvatskoga i bosanskoga. Potpuno se pak mogu razumjeti samo s obojih.“

Već je i Aristotel znao kako je čovjek nadasve biće očiju, kako su nam oči najdraže od svih osjetila, jer vid ljubimo zbog njega samoga. No, on naravno nije mogao predvidjeti kamo će nas odvesti ova ljubav prema pogledu. Nije mogao predvidjeti da će se svijet razvijati u sve veću dostupnost pogledu, u sve brži razvoj tehnike koja omogućuje pogled tamo gdje sami nikada nećemo moći kročiti, sliku s mjesta koja su od nas udaljena tisućama kilometara i to sliku koja je istodobna s događajem. Vrtoglavi je razvoj tehnike, koja pred sobom ima cilj sveprisutnosti elektronskog oka i dostupnosti svega i svakog u svako vrijeme, već i prije nego li je stigao do ostvarenja sveprisutnosti, pokazao kamo smjera moć tehnike. Televizijska slika, filmska slika, video zapisi, internetske kamere, kamere po gradu, kućama, u privatnim prostorijama i na javnim trgovima. Elektronsko oko je sve prisutnije, začudno, sve manje smeta. Naprotiv sve je veća gužva pred vratima iza kojih kamere nadgledaju svaki pokret bez ikakva prekida. Jer, kamera je postala znakom uspjeha. Dospjeti u sliku kao da znači dospjeti u opstojnost. Kamera postaje potvrdom zbilje. Što je prošlo kroz nju jest, što nije kao da ni ne postoji. Tako se za ulazak u sliku prodaje sve i onaj tko nema što drugo prodati prodaje svoj privatni svijet, svoje vrijeme iza zida.

Ljudsko i Božje oko

No, osim borbe da se uđe u sliku, uz kameru se stvara novi tip čovjeka, tip gledatelja koji kroz elektronsko oko doživljava svijet ostajući sam nepokretan. Tehnika pojačava domet oka. Preko tehnike oko vidi ono što samo po sebi nikada ne bi moglo vidjeti. Da bih vidio više nije potrebna tjelesna prisutnost. Potrebno je samo uključiti se u elektronsku mrežu koja gleda za nas.

Zapadna se civilizacija sve brže i sve jasnije razvija prema sve širem i sve prisutnijem oku koje vidi sve. No, to više nije Božje oko koje iz sveobuhvatne točke prati svoje stvorenje. To je ljudsko oko koje se uzdiže do nove babilonske sveobuhvatnosti kojoj ništa ne može izmaći. Riječ je o ljudskom oku koje zauzima Božje mjesto i koje mijenja odnos čovjeka prema sebi, drugome i Bogu.

Oči vjere

Piše:
Ante
Vučković

Dok je Božje oko čuvalo ljudsku privatnost, ljudsko oko je usmjereno nadasve na ono što se inače ne vidi, na ono privatno.

Dok je Božje oko čuvalo ljudsku privatnost, ljudsko oko je usmjereno nadasve na ono što se inače ne vidi, na ono privatno. No, privatnost se tako sve više briše i postaje sve manje važnom. Pretvara se u robu koju mogu prodati. Otvaranje privatnosti javnom oku ne događa se ni pod kakvom prisilom, nego naprotiv svojevrijedno.

No, iza cijelog spektakla javnosti privatnog stoji najčešće životna praznina.

Odjednom patnje, poteškoće, kušnje, boli, padovi dobivaju sasvim drugo značenje, smještaju se u kontekst Božjeg plana sa mnomo, postaju privilegirani putovi učenja važnih životnih lekcija, pretvaraju se u najdragocjenija osobna iskustva. Sve je ostalo isto, prošlost se nije promijenila, ali moj način gledanja je postao drukčiji. Gledam očima vjere.

Oko vjere gleda drugačije

Vjera se oduvijek služila metaforama oka, pogleda, vida, sljepila, svjetla i slično kako bi razumljivim načinom izrekla neshvatljivo vjersko iskustvo koje mijenja život i pogled na njega. Što vide oči vjere za razliku od onih nevjere? Oči vjere se ne uspoređuju prvenstveno s očima nevjere, nego sa svakodnevnim sljepilom. Vjera se ne bori nadasve s nevjerom. Ona se bori s nezainteresiranošću, s pospanošću, sa zatvorenim očima. Oči vjere ne vide neki drugi ili neki drukčiji svijet. Oči vjere vide drukčije. One gledaju isti svijet, ali ga vide na drukčiji način. Prije vjerskog iskustva one su gledale isti svijet, ali sad odjednom opažaju da su do sada bile slijepe. Gledale su, a nisu vidjele. Kao da se uvijek iznova ispunja proročanska riječ na koju će se i Krist pozivati "oči imaju, a ne vide".

Nije li i moderna tehnika sveprisutnog elektronskog oka samo produžetak očiju koje ne vide, porast sljepila kroz sve veću vidljivost? Što elektronsko oko više vidi to je jasnije sljepilo koje stoji iza

njega. Jer, što vidimo? Sebe. Što hoćemo vidjeti? Sebe. Tako se krug zatvara.

U tom općem porastu vidljivosti ostaje zamračena ideja otvaranja očiju vjere. Kako se otvaraju oči vjere? Oči vjere se otvaraju iznutra, iskustvom prisutnosti Uskrslog i Duha u vlastitom životu, iskustvom kako se vlastiti život organizira na sasvim drukčiji način nakon dodira s Uskrsim. Vjera je otvaranje obzora, uzdignuće do točke iz koje svoj život vidim iz Kristove perspektive. Odjednom patnje, poteškoće, kušnje, boli, padovi dobivaju sasvim drugo značenje, smještaju se u kontekst Božjeg plana sa mnomo, postaju privilegirani putovi učenja važnih životnih lekcija, pretvaraju se u najdragocjenija osobna iskustva. Sve je ostalo isto, prošlost se nije promijenila, ali moj način gledanja je postao drukčiji. Gledam očima vjere. Izišao sam, bolje, izveden sam iz pećine neznanja, iz mračka emotivne nezrelosti, iz oblaka straha. Oči su se otvorile i našao sam se u svjetlu mira, stabilnosti, sigurnosti, povjerenja. Otvaranje očiju vjere postaje tako temeljnim iskustvom vjere.

Kad se kapci sklope

Elektronska sveprisutnost kamere ne može nas učiniti slijepima za nutrinu. Što više raste vidljivost svijeta u kojem živimo i kojeg bilježi kamera to nam sve više izmiče nutarnje iskustvo i nutarnje svjetlo. Što smo bogatiji izvanjskim slikama to smo siromašniji nutarnjim znanjem. No, upravo sve snažnija prisutnost slike u našem životu pokazuje kako nam nedostaje vremena i prostora za vlastita iskustva i vlastite misli. Tko to na sebi nije osjetio kako mu slike ispune svijest i ne dopuštaju san? Tko to nije osjetio kako se s porastom gledanja sve više suše naši susreti, razgovori, sposobnost slušanja, zajedničke igre, pjesme?

I tako se nutarnje iskustvo vjere kao otvaranje očiju duha u suvremenom svijetu slike pretvara i u spasonosni izlaz iz prisile na gledanje. Jer, sve dok mi se ne otvore oči duha nisam u stanju izbjeći nasilju slika. Kad se otvore oči vjere, sva snaga izvanjskih slika izbljedi. Zaživi autentičnost življenja, volja za izravnim dodirima sa životom. Tek otvorene nutarnje oči daju naslutiti što je to punina života. I, začudno, u svijetu u kojem živimo postaje svakog dana sve jasnije kako više vidi onaj tko manje gleda i kako bolje razumije onaj tko manje slijedi sveprisutnost elektronskog oka. Oči vjere još uvijek najbolje vide kad se kapci sklope, duša probudi, a tijelo nasloni na koljena.

● **Stuttgart** – Spomendan smrti bl. kardinala Alojzija Stepinca obilježen je u Stuttgartu vrlo svečano. U subotu, 10. veljače, na dan blaženikove smrti, HKM Stuttgart priredila je u Filderhalle veliku priredbu u čast blagopokojnoga kardinala. Priredba je imala tri dijela: akademiju, koncert i zabavu. U prvom dijelu programa premijerno je izveden recital u čast bl. A. Stepinca, koji je napisao fra Josip Grbavac. Mješoviti crkveni pjevački zborovi iz misija Frankfurt, Bad Cannstatt, Ulm, Waiblingen, Ludwigsburg i Stuttgart imali su pravi koncert u kojem su izveli skladbe svjetskih i hrvatskih glazbenih majstora. U zabavnom dijelu nastupila je grupa „Magazin“, fra Sito i fra Radovan Čorić, a folklorna skupina HKM Frankfurt izvela je završno kolo iz opere „Ero s onog svijeta“. U nedjelju je svete mise u čast bl. Stepinca slavio i propovijedao fra Josip Grbavac. Vjernici su pozvani da se uključe u rad crkvenih vijeća, a izbori se održavaju 10. i 11. ožujka. ■

● **Wetzlar** – Božićni pastoralni listić HKM Wetzlar „Glas naše zajednice“ donosi župnikovo pismo vjernicima te najosnovnije obavijesti iz života te male zajednice, u kojoj je prošle godine bilo 9 krštenih, 2 vjenčanih, 2 umrlih i 15 krizmanika. Božićni blagoslov obitelji podijelio je župnik svima koji su se prijavili. Prva pričest bit će na Bijelu nedjelju (22. 4.) ove godine. ■

● **Hanau** – „Župne obavijesti“, tjedni listić HKM Hanau-Fulda-Marburg, donosi u broju od 31.12.2000. i statistiku za prošlu godinu, u kojoj je bilo: 15 krštenih, 6 prvopričesnika, 2 vjenčanja, 4 krizmanika i 6 umrlih. U broju od samo tjedan dana kasnije župnik se osvrnuo na proslavu proteklih blagdana. On piše da je

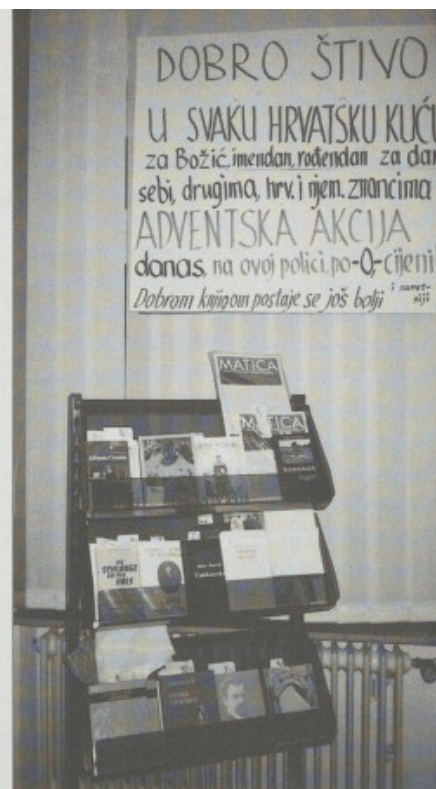
ponočka bila jedna od najljepših u prošlih 20 godina. To vrijeme bilo je također vrijeme pomaganja i solidarnosti, pa su kolekte bile namijenjene u dobrotvorne svrhe: U Marburgu je skupljeno 203,62 DM, u Hanau 1219,12 DM, u Fuldi 370,22 DM. Neki vjernici su pomogli svojim darovima bolesnom dječaku Z. Jeliću iz Sivše. Blagoslov obitelji imali su svi oni koji su se prijavili. U dva navrata objavljena su i imena darovatelja za monografiju o misiji koja se nalazi u tisku. ■

● **Mosbach** – Bilo je to davne 1950. na dan 25. studenog u Komušini kada su se vjenčali Ilija Marić i Jela, rođena Erez. Imali su sedmero djece, od kojih je šestero živih. Bile su to teške godine siromaštva, i brige za svagdanji kruh, ali su sretni radali se, krštavali i rasli u vjeri i ljubavi uz svetište Gospe Komušanske. Kada su četnici zauzeli njihovu Komušinu izbjegli su u Njemačku u Eberbach, kod zeta Joze Balukčića i kćerke Dragice, koji su prije morali s troje djece napustiti sve u Tesliću. Još im dvije kćerke žive u Njemačkoj, jedna u Austriji, a sinovi u Austriji i Sloveniji.

„Imaju 21. unuča i 9 praunučadi. Sve je to njihovo zlato kroz prošlih 50 godina, ispunili su svoju zadaću, učinili su najvažnije stvari u ovim godinama, predali su Bogu i hrvatskom narodu toliko potomstvo...“, naglasio je hrvatski misionar Dragan Čuturić iz Mosbacha prigodom blagoslova njihovih pedeset „zlatnih“ godina. Bog je bio njihova snaga i u godinama progonstva. Božja ljubav bila je njihova pratnja. Uz svoju djecu, unučad i praunučad, rodbinu i prijatelje otpjevali su svi zajedno poznatu pjesmu Gospi Komušanskoj uz zahvalu za njezin zagovor i brigu. A od svega njima i tolikom bogatstvu života želimo povrat u Komušinu Gospi i na svoje ognjište.

Božićni broj „Povezanosti“ izašao je na 32 stranice, s mnoštvom bogata sadržaja, slika i ilustracija. Prošle godine bilo je 24 krštenih (od čega samo 4 djevojčice a 20 dječaka), 1 vjenčanje i 5 umrlih. List izvješćuje i o karitativnim akcijama u prošloj godini.

Dragan Čuturić



● **Frankfurt** – Društvo prijatelja HKDUA u Frankfurtu upriličuje svake godine adventsku večer. Tako je i proteklog adventa održana takva društvena večer, uz domaću kuhinju, razgovor i pjevanje tradicionalnih hrvatskih adventskih, ali i narodnih pjesama, u unajmljenim prostorijama hrvatskog kluba (Steinkleestr. 39). Ovog je puta ona bila povezana s „adventskom akcijom“ hrvatskih demokršćana Frankfurta i okolice, pod naslovom „Dobro štivo u svaku hrvatsku kuću! Ponudeno je puno starijih i novijih naslova, na njemačkom i hrvatskom jeziku, i to besplatno, samo kako bi se pobudio interes za dobru knjigu među hrvatskim iseljenicima. Sudionici večeri ponijeli su svojim kućama blizu stotinjak primjeraka od ponuđenih naslova.

To je motiviralo neke da u hrvatskom klubu „otkriju“ i najnovija izdanja koja se ondje mogu kupiti. Akcija traje do kraja veljače o. g. (tel./fax. 069/540296. Hrvatski demokršćani u Njemačkoj izdali su i mali, džepni kalendar 2001. iišpo

● **Darmstadt** – Pastoralni listić HKM Darmstadt zove se „Sveti Leopold Mandić“. Župnik je vjernicima uputio božićno pismo te ih izvijestio o najvažnijim pastoralnim događajima. Nikolijsko i božićno slavlje održani su još početkom prosinca. Prva pričest bit će 29. travnja a krizma 19. svibnja. Blagoslov obitelji i stanova podijeljen je svima koji su to željeli. U misijskim prostorijama redovito se održavaju probe pjevanja i folklora te susret ministranata po dogovoru. ■



Zlatni pir Jele i Ilije Marić u HKM Mosbach

● **Kelkheim** – HKM Main-Taunus/Hochtaunus priredila je 16. prosinca svoju božićnu proslavu i nikolinjsku priredbu. Nastupili su dječji i crkveni zbor i folklorna skupina HKM Frankfurt, a za zabavu su svirali i pjevali „Hrvatski kometi“. U toj zajednici se svake nedjelje slave tri mise: u Bad Homburgu-Gonzenheimu u 10.30, u Kelkheimu-Münsteru u 12.15 i u Bad Söden u 16 sati. Vjeronaučna pouka nastavljena je 14. siječnja, a s njom i priprava novih ministranata. Vjeronauk za prvopričesnike održava se subotom u 11 sati u Kelkheimu. Za blagoslov obitelji, stanova i kuća mogli su se kod župnika prijaviti svi zainteresirani. Ova župa ima odnedavno i svoju stranicu na internetu: www.hkz-kth.de ■

● **Sindelfingen** – „Niti rat niti mir, niti sreća niti nesreća, ne smiju nas pokolebati u našoj odlučnosti da ostanemo vjerni do smrti Crkvi Kristovoj“, rekao je svojedobno bl. Alojzije Stepinac. Te njegove riječi geslo su najnovijeg „Pastoralnog listića“ HKM Sindelfingen. U njihovom znaku ta je zajednica proslavila treću obljetnicu njegova proglašenja blaženim i 41. obljetnicu njegove smrti pripremajući se trodnevnicom. Na sam dan Stepinčeva, 10. veljače, misu je slavio i propovijedao fra Šimun Šito Ćorić. On je poslao mise s fra Radovanoim Ćorićem održao koncert duhovnih i rodoljubnih pjesama. Blagdan Svijećnice proslavljen je blagoslovom svijeća, a spomendan sv. Blaža grlićanjem. Župnik fra Marinko Vukman poziva sve vjernike da se uključe u rad crkvenih vijeća, jer se izbori u ta vijeća održavaju ove godine za područje cijele biskupije Rottenburg-Stuttgart. Seminar pripreme za brak održat će se od 22. do 25. ožujka; seminar za krizmanike od 23. do 25. veljače, a sastanak s roditeljima krizmanika bio je 28. siječnja. Pokladna zabava održava se 17. veljače a gosti iz domovine su „Trio Gušti“, „Bolero“ i Petar Grašo. ■

● **Moers** – Zanimljiv i bogat sadržajem je i božićni misijski „Glasnik“ HKM Moers. Pored uvoda, kronike, izvješća i prigodnih tekstova, broj donosi i statistiku za proteklu godinu, u kojoj je bilo 14 krizmanika, 3 vjenčanja, 11 krštenja, 7 prvopričesnika i jedan umrli. Članovi zajednice istakli su se i u karitativnim akcijama pomažući župu Bugojno, katoličke škole u BiH, misijsku kumčad te bolesne i nemoćne. ■

● **Split** – Dr. fra Jure Brkan, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu, podnio je ostavku na svoju dužnost zbog bolesti. Uprava Provincije izabrala je 16. siječnja za novog provincijala mr. fra Žarka Maretića. On će biti na čelu zajednice dvije i pol godine, tj. do sljedećeg redovitog kapitula. Fra Žarko je rođen 10.11.1944. u Podumcima, župa Mirlović. Nakon završenog studija teologije magistrirao je ekumensku teologiju u Zagrebu. Pet je godina bio odgojitelj sjemeništaraca u Sinju i novaka na Visovcu. Pored pastoralnog rada u domovini, gdje je bio i gvardijan samostana Gospe od Zdravlja u Splitu, djelovao je 13 godina kao dušobrižnik na njemačkim župama u Njemačkoj. Potom je više godina vršio dužnost voditelja provincijske



karitativne udruge „Panis vitae“ i provincijskog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda. Izbor za provincijala fra Žarka je i zatekao u Njemačkoj. Tom

prilikom je posjetio pastoralno osoblje HKM Frankfurt, susreo se sa svećenicima i časnim sestrama te s delegatom fra Josipom Klarićem. Franjevačka provincija iz Splita ima oko 300 članova, 20-ak bogoslova i 50-ak sjemeništaraca i 14 samostana a skrbi za 80 župa u domovini te za 30 hrvatskih katoličkih misija i župa u Njemačkoj, SAD, Kanadi i Sloveniji. ■

● **Frankfurt** – „Otac Ante Antić“ je tjedni informativni listić HKM Frankfurt koji ukratko izvješćuje o svim najvažnijim događanjima u toj zajednici, a donosi uvijek i kratko biblijsko razmišljanje. U crkvi sv. Ante slavila se na Svijećnicu misa u 19 sati, a pod misom je bio blagoslov svijeća. Blagdan sv. Blaža proslavljen je također misom u toj crkvi, kao i tradicionalnim i popularnim obredom grlićanja. U misijskoj dvorani počeo je 21. siječnja peti tečaj klasičnih plesova, koji se održava svake nedjelje u 18 sati (za početnike); u 19.30 sati (drugi stupanj); u 21 sat (treći stupanj). FRAMA, Franjevačka mladež misije, ima svoje susrete svakog petka u 18.30 sati. Najavljena je i jedna nova priredba religiozno-kulturnoga sadržaja. U subotu 3. ožujka održat će se u dvorani Bikuz u Hoechstu proslava Stepinčeva u 18 sati. Program će se sastojati

od recitala u čast bl. A. Stepincu, a nastupit će operni pjevači i svirači, folklorne skupine te misijski zbor „Mato Lešćan“ i nekoliko zborova drugih misija. Ovo je prva priredba takve vrste, a organizator je namjerava učiniti tradicionalnom.

Od nedjelje 4. veljače HKM Frankfurt priređuje i slavi posebnu misu za djecu i učenike, koja počinje u 10.30 sati. Misa se slavi u bolničkoj kapelici Brüderkrankenhaus, Unterer Atzmer 7, u blizini zoološkog vrta (Zoo). Tu svetu misu nastoji se organizirati tako da bude razumljivija i prihvatljivija za djecu. U slavlje te „školske“ mise uključit će se i neki roditelje koji to žele, a na poseban način učenici. Svaka ideja i prijedlog bit će dragocjeni. Misa će se slaviti svake prve i treće nedjelje u mjesecu. O održavanju ove mise vjernici su obaviješteni i posebnim informativnim letkom. ■



Ti si izvor

Ne bojim se starosti,
Ti si moja mladost.
Ne bojim se žalosti,
Ti si moja radost.

Ne bojim se bolesti,
Ti si zdravlje moje.
Ti si izvor radosti,
veliko je srce Tvoje.

Ne bojim se nemoći,
Ti si nada moja.
Ti ćeš meni pomoći,
Velika je snaga Tvoja.

Ne bojim se tame,
Ti si moja svjetlost.
Ti se brineš za me,
Velika je Tvoja milost.

Ne bojim se smrti,
Ti mi nadom zračiš.
S Tobom ću živjeti,
Ti mi život značiš.

Kad ostavim ovaj svijet,
primi mene u svoj vrt.
U Tvom vrtu bit ću cvijet,
to je život, a ne smrt!

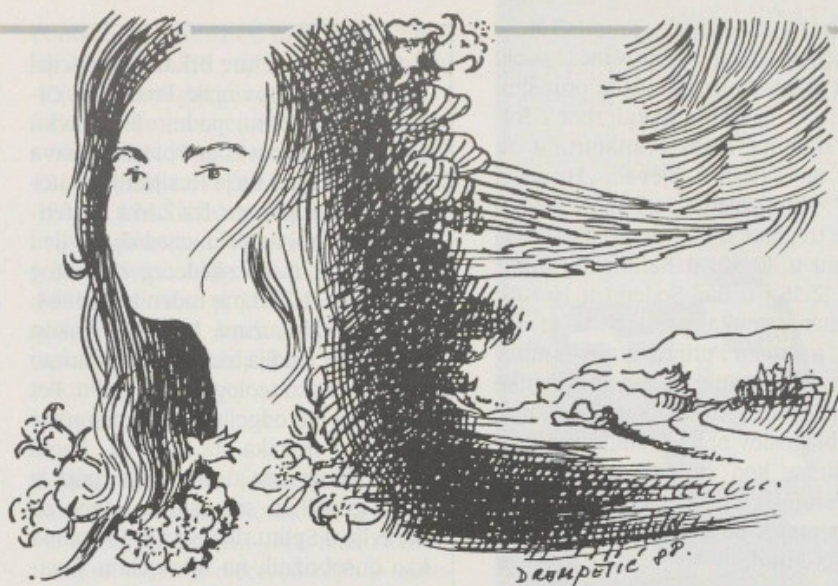
Ako ćeš me primiti,
misli, Kriste, na mene.
Ne gledaj mi slabosti,
a ja šta ćeš od mene?

Božo Perić

Na propuhu vjekova

Sestra sna
Vuče se sporima kostima
Sporo upija opore pore
Brata zemnoga
Suze se cijede niz
Uvelo lišće
Umorna lika
Ponovno odlaziš
Ostavljajući me na granici
Okovana tijela
Korak je premalen
da Te slijedi
prevelik da ostane
na putu nemira
Ostavljajući me
na propuhu vjekova
odškrinuta vrata
zovu
sablast koraka raste

Dolores Grmača



Moj dar za tebe

Poklanjam ti srce svoje, o Bože moj!
Čitaš li u njemu, kako je sretno kod tebe?
Ponekad je teško od tuge i briga,
preteško od tereta ovoga života.
A ima i dana kada skače
od radosti, veselja i sreće!
Za koga bi kucalo srce moje,
ako ne iz ljubavi prema tebi?
U srcu svom sam sakrila svu svoju nadu,
sve svoje želje i molitve!
Primi srce moje, o Bože moj,
I s njime sve patnje i svu radost moga života!

Lidija

Dnevi zanosa

Polako me rastačeš
Kap po kap
Topi se snaga moja,
a Tvoje nema
Je li Tvoje srce
Zauvijek zatvoreno za
Iskre mog plama?
Troše se dnevni zanosa
Kamen po kamen
slažu se na jedinom prolazu
Turobne misli
jedu zrak,
spotiču se o svaku bol,
tek jecaji plove
oceanom duše
izgubljene na putu besanice

Dolores Grmača

Slike uspomena

„Strani grad... i strani ljudi“
pijesak me šaklja po bosim nogama.
Na usnama osmijeh.
Topao, savršen, čista gluma.
Trebalo je smoći hrabrosti
za ovaj korak.
Lagati, samo da bi tebe manje boljelo.
A bol je bol.
Sad sve vrišti u meni.
Ravnodušnom me čini ova oaza
na rubu sna kojeg sanjam.
More, pješčana obala,
negdje skriveni na ovom svijetu ti i ja
(kao da se od sebe samog može pobjeći).
Nema u meni toliko hrabrosti
kako ti se čini, prijatelju moj.
Evo, strah me i tebi otkriti jednu malu istinu,
Strah me, boljet će te,
pa šutim kao krivac, a
najradije bih ti sve prosula pred noge.

Znaš, ima dana kad zadrhti prošlost u meni,
Pojavi se neka davna radost,
redaju se slike uspomena.
A krivo mi je kad se sjetim,
...jer prošlo je,
kao i ovaj pijesak što kroz prste prolazi.
Razmišljam, sjećam se,
i eto, vučem kofer uspomena
gdje god da sam.
A trebalo bi pronaći neke lijepe i tople riječi,
– obradovati nekog tko ti je drag.
Trebalo bi pronaći ceste koje nemaju raskršća,
– izbrisati znakove,
– zastati na tren kad nikne neki rijedak cvijet,
– prestati lagati.
Trebalo bi se otrgnuti od čežnje,
Čežnja je samo tiha vatra i
često se brzo ugasi,
– jer dolazi neka druga, novija, bolja.
Ja sam vjetar zapravo jedino imala i
vjetar sam prisvajala ludo vjerujući
da se on može zadržati... Draženka Damiš, Grassau

Brief des Delegaten

Verantwortung für die Weltkirche

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

in unserem Leben ereignen sich Dinge, die nur uns selbst, unsere Familie oder Bekannten und Freunde etwas angehen. Aber es geschehen ebenfalls Dinge in unserem menschlichen Leben, unserer Gesellschaft, unserer Kirche, die auch die breitere Öffentlichkeit etwas angehen. Weshalb?

Vielleicht deshalb, weil sie den dünnen Rahmen des persönlichen, famili-

bekannt. Die deutschen katholischen Bischöfe äußern ihre Liebe aber auch zu unserer Heimatkirche in Bosnien-Herzegowina und Kroatien; insbesondere während des Krieges aber auch heute beim Wiederaufbau der zerstörten Häuser, Kirchen und Schulen und bei der Leistung humanitärer Hilfe.

Wir freuen uns deshalb, dass der Papst die Bischöfe Kasper, Lehmann und

Denkmal des Weltkulturerbes und Stolz der kroatischen Baukunst ist im gotischen Stil errichtet mit einer einzigartigen Kuppel und einem Renaissancegewölbe aus steinernen Platten. Besondere Aufmerksamkeit weckt bei dem Besucher die Taufkapelle, deren Dach aus einem einzigen Stein errichtet wurde und an eine Krypta erinnert, und 74 aus Stein gemeißelte menschliche Köpfe, wobei jeder Kopf anders aussieht und charakteristisch ist.

Unsere Kultur und Tradition müssen Fundament und Anstoß für unser kulturelles und religiöses Leben heute und morgen, in der Heimat und ebenfalls hier in Deutschland, sein.

Es genügt allerdings nicht, sich nur auf die ruhmreiche Vergangenheit zu berufen. Wir sind aufgerufen, auch im Jetzt und Hier unser kulturelles und religiöses Leben auszubauen, für uns und für die Generationen nach uns.

Wir tragen die Verantwortung vor Gott, vor uns selbst, vor unserem Volk und nicht weniger vor unserer deutschen Ortskirche, die uns aufgenommen hat. Wir sind zur Zusammenarbeit aufgerufen, zu unserer kroatischen Erkennbarkeit, zur Integration und nicht zur Assimilation und Isolation. Ganz besonders sind wir zur kooperativen Pastoralarbeit, sowohl auf der Gemeinde- und Bistumsebene als auch auf der Ebene der gesamten Ortskirche, aufgerufen.

In der letzten Zeit habe ich als Delegat die folgenden kroatischen katholischen Missionen besucht: Darmstadt, Mosbach, Traunreut und Esslingen.

Ihnen allen, liebe Leserinnen und Leser, wünsche ich alles Gute bis zur nächsten Ausgabe der *Lebendigen Gemeinde*.

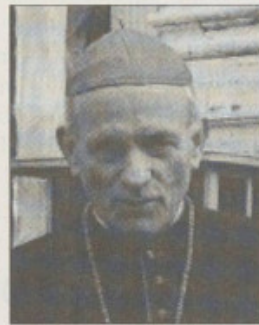
Ihr
P. Josip Klarić, Delegat



Walter Kasper



Karl Lehmann



Johannes Joachim Degenhardt

ären oder freundschaftlichen Bereichs überschreiten. Wir würden sagen: sie sind von allgemeiner Bedeutung. Derartige Ereignisse gab es zu allen Zeiten und so gibt es sie auch in unserer neuesten Zeit.

Ein solches Ereignis ist sicherlich auch die Erhebung der Bischöfe Kasper, Lehmann und Degenhardt in das Kardinalskollegium durch den Papst. Das ist nicht nur ein Ereignis für die deutsche katholische Kirche sondern ein Ereignis von viel größerer Bedeutung. Das ist ein Ereignis, das die gesamte katholische Kirche angeht, wenn die Rede ist von Ökumene, von der Theologie des Dialogs, vom Einsatz für die Armen und Fremden und von den Migranten.

Uns Kroaten ist der Einsatz der deutschen katholischen Bischöfe für die Ausländer, besonders für die Katholiken anderer Muttersprache in Deutschland,

Degenhardt aus dieser unserer deutschen Ortskirche, die so viel in aller Welt leistet (Misereor, Adveniat, Renovabis), zu Kardinalen ernannt und damit gleichzeitig die karitative Leistung der deutschen Katholiken anerkannt hat. Gratulation den neuen Kardinälen!

Wenn ich von den drei deutschen Bischöfen und ihrer Erhebung in das Kardinalskollegium spreche, fällt mir das Wort Kathedrale (oft auch Bischofskirche) ein.

Wir sind stolz auf alle unsere Kathedralen und besonders auf die Kathedrale des heiligen Jakob in Šibenik (siehe Titelseite), die im vergangenen Jahr von der UNESCO zum Weltkulturerbe deklariert wurde. Šibenik, eine alte kroatische Stadt, die zum ersten Mal 1066 erwähnt wird, ist erkennbar durch ihre Kathedrale, einem Meisterwerk von Juraj Dalmatinac aus dem 15. Jahrhundert. Dieses

Von Marko Žarić

Integration in eine *Lightkultur*?

Die Integration sollte durch Spontaneität gekennzeichnet sein, nicht durch Verordnung, denn wer entscheidet, wenn sie erreicht wurde, wer setzt die Messlatte anhand welcher Kriterien fest?

Es ist fast Mode geworden, Begriffe in die Welt zu setzen und erst danach nach Inhalten für diese Begriffe zu suchen. Das Wort *Integration* zählt gewiss nicht zu solchen Begriffen, obgleich es viel leichter zu sagen wäre, was die Integration nicht ist, als was sie ist, da sie von verschiedenen gesellschaftlichen Gruppierungen unterschiedlich aufgefasst wird. Das Wort wird Hand in Hand mit dem Wort *Migration* gebraucht, obwohl im heutigen Europa das nationalstaatliche Prinzip noch immer eine entscheidende Rolle spielt. Die hohe Mobilität und Flexibilität in Folge von allgegenwärtiger Globalisierung bezieht sich auf die Internationalisierung der Märkte und der Kommunikation, und Migration gehört als ein natürlicher Bestandteil dieser Entwicklung dazu, ohne in bestimmte einheimische Völkergruppen „integriert“, oder einer „Leitkultur“ angepasst sein zu müssen.

Soziale und kulturelle Integration wird mit Nachdruck voran getrieben, dabei bleibt die politische Integration auf der Strecke. Warum wird lediglich die *Teilnahme* am gesellschaftlichen Geschehen gefordert und gefördert, ohne die Möglichkeit zu geben, durch die politische Integration auch die *Teilhabe* zu wagen? Wenn wir die Chancen einer Vielfalt ablehnen, bleibt uns nur noch die Einfalt. Die Integration geschieht (oder findet nicht statt) gerade auf kommunaler Ebene (gemeinsame Interessen des „kleinen Mannes“) – und die ausländischen Mitbürger sind aus den Entscheidungsprozessen sogar auf dieser Ebene ausgeschlossen. Das führt dazu, dass es zu keinem Prozess eines multikulturellen Austausches kommen kann, sondern lediglich zu einer aufgezwungenen Annahme der von den „Berechtigten“ getroffenen Entscheidungen, was einer simplen Majorisierung gleichkommt. Deutschland müsste seiner eige-

nen Stärke bewusst werden und keine Gefährdung seiner eigenen Identität durch fremde Ethnien befürchten. Es wird die Achtung eigener Kultur und eigener Tradition gefordert, doch diese Werte befinden sich in einem ständigen Wandel. Die heutige Jugend übernimmt manchmal unkritisch die amerikanisierten Sichtweisen und entfernt sich selbst von der Tradition. Werden wir bald von einer „Lightkultur“ sprechen müssen, nachdem die eigenen traditionellen Kulturwerte zu einer Leidkultur herunter gekommen sein werden? Lassen wir doch die Ausländer diesen Wandel mitmachen und sie werden auf diese Weise am besten integriert. Die Integration sollte durch Spontaneität gekennzeichnet sein, nicht durch Verordnung, denn wer entscheidet, wann sie erreicht wurde, wer setzt die Messlatte anhand welcher Kriterien fest?

Der fremde Name an der Türklingel

So lange einige der bedeutendsten politischen Führer dieser Gesellschaft in aller Öffentlichkeit kund tun, dass es in Deutschland keine „Multikulti“ Gesellschaft geben kann, ist es um die Integration schlecht bestellt. So lange die üblen Witze nicht nur im Umfeld von Bierdosen, sondern auch an den Empfangen mit Sektkelchern hoffähig sind und die versteckten Aussagen, wie zum Beispiel die von einem „Afriem Haus“, im Umlauf sind, und so lange sich ein ausländischer Name an der Türklingel wertmindernd auf sämtliche Wohnun-

An der Fronleichnamfeier auf dem Römerberg in Frankfurt wirken auch Katholiken anderer Muttersprache mit

gen in einem Wohnhaus auswirkt, sind wir von einer Integration, die sich von der leeren und inhaltlosen Worthölse distanziert hat, noch ein gutes Stück entfernt. Da helfen keine integrativen

Die Integration ist nicht mit der Brechstange der gesetzlichen Vorgaben oder einer erzwungenen Quotenregelung zu erreichen, wohl aber durch ununterbrochene kleine Schritte in die richtige Richtung, so dass man fast geneigt wäre zu sagen: der Weg ist das Ziel, da die Integration eine ständige Wechselwirkung vom Geben und Nehmen und kein fest gefrorener Zustand auf einem bestimmten Level ist.

Pflichtkurse nach niederländischem Modell, da hilft keine Anpassung an eine „Leitkultur“, kein deutscher Pass, denn der klebt nicht an der Türklingel mit einem fremden Namen; der integrative Gedanke muss bei den Trägern der „Leitkultur“ Fuß fassen. Und selbst der vorzeigte deutsche Pass ist kein Schlüssel zur Akzeptanz, wie ich aus eigener Tätigkeit weiß (*Ein Luftfahrtunternehmen in Bremen suchte per Zeitungsanzeigen mehrere Ingenieure. Ein junger Ingenieur kroatischer Herkunft meldete sich mit besten Abschlusszeugnissen und besten Referenzen beim Personalleiter zum Vorstellungsgespräch an. „Das ist alles prima, wissen Sie, genau so einen wie Sie bräuchten wir für diesen Posten, nur... da es hier um sicherheitsrelevante Produktionsabläufe geht, können wir diesen Posten nur*



einem Deutschen anvertrauen“, bemerkte der freundliche Personalleiter zum Schluss. „Ach, wenn weiter nichts ist“, meinte der in Kroatien geborene Ingenieur, zuckte seinen deutschen Personalausweis und legte ihn vor. „Tja, wissen Sie“, lächelte der freundliche Personalleiter und winkte müde ab. „Sie haben zwar einen deutschen Pass, aber ein Deutscher sind Sie noch lange nicht“).

Da hätte es selbst eine Assimilation schwer, da Integration weder durch Assimilation noch durch paternalistisch

gewährte Almosen zu erreichen ist. Neue Maßnahmen und reformierte Rahmenbedingungen sind bei allen Parteien dieses Prozesses anzusetzen, sowohl bei der Mehrheit als auch bei der Minderheit, wobei eine aktive Ausgrenzung durch die Mehrheit und eine Selbstausgrenzung durch die Minderheit gleichermaßen zu überwinden sind.

Im Zentrum der Bemühungen gegen Ausgrenzung und Randständigkeit von Zuwanderern muss die Integration in das Arbeits- und Geschäftsleben stehen. Der öffentliche Dienst hat hier eine ein-

deutige Schlüsselstellung und Vorbildfunktion für die freien Träger und die private Wirtschaft. Die Voraussetzung für die Einstellung von Migranten ist die Vergabe von Ausbildungsplätzen. Daher ist der Zuwachs an Ausbildungsplätzen im öffentlichen Dienst von 2 % auf 17 %, die sogar durch „positive Diskriminierung“ erreicht werden möchten, ein eindeutiges Signal des Umdenkens. Es bleibt zu hoffen, dass dieses die gewünschte und nachhaltige Wirkung auf die breite Öffentlichkeit ausübt, denn Integration ist nicht mit der Brechstange der gesetzlichen Vorgaben oder einer erzwungenen Quotenregelung zu erreichen, wohl aber durch ununterbrochene kleine Schritte in die richtige Richtung, so dass man fast geneigt wäre zu sagen: der Weg ist das Ziel, da die Integration eine ständige Wechselwirkung vom Geben und Nehmen und kein fest gefrorener Zustand auf einem bestimmten Level ist. Diese Gesellschaft braucht eine umfassende Integration auch innerhalb der Gesellschaft selbst (zum Beispiel Integration der neuen Bundesländer) und nicht nur der Ausländer. Daher wäre der Staat gut beraten, die Rahmenbedingungen für diese erwünschte Entwicklung zu schaffen, jedoch keinen Zwang auszuüben, denn dieser wäre eher kontraproduktiv. ■

Leidkultur

Die Weltreligionen und -kulturen kennen das Mitleiden. Daher bringt Johann Baptist Merz die biblische Leidempfindlichkeit unter das Stichwort der „Compassion“ und sieht darin ein ethisches Weltprogramm im Zeitalter der Globalisierung. Denn ein weltweites Ethos komme nicht durch einen Minimalkonsens zwischen Kulturen und Religionen zustande, sondern durch die Wahrnehmung fremden Leidens. Sie bildet die Voraussetzung für eine Verständigung unter den Kulturen und für ein solidarisches Miteinander.

Da die großen Kulturen und Religionen einen Sinn für das Mitleiden kennen, verfügen sie über eine gemeinsame Basis. Daher brauchen wir eine Leitkultur der „Sympathie“, lokal und global.

Michael Sievernich SJ
(Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung,
26.11.2000)

Die Sprache verrät den Wert des Menschen

Die Geschichte spielt in einem südbadischen Restaurant. Protagonisten sind: die Bedienung, die Chefin und Gäste.

Die Chefin ist eine Deutsche. Die Bedienung ebenfalls, nennen wir sie mal Anna. Anna spricht neben Deutsch ein wenig Kroatisch, weil ihr Ehemann ein Kroat ist. Die Chefin spricht etwas Französisch. Die Gäste sind Einheimische und Ausländer.

Seit Anna im Restaurant bedient, kehren vermehrt Kroaten und andere Menschen aus den Ländern des ehemaligen Jugoslawien ein, auch deswegen, weil Anna Kroatisch spricht und beim Bedienen diese Kenntnisse einsetzt.

An einem Samstagabend, als Anna gerade kroatische Gäste bedient und mit ihnen Kroatisch spricht, kommt die Chefin dazwischen und ruft sie zur Ordnung: „Anna, nicht mit den Gästen ausländisch sprechen!“

Einige Wochen später, an einem Sonntagmittag, betritt eine vierköpfige

Familie das Restaurant. Als die Chefin merkt, dass es eine französische Familie ist, geht sie von der Theke auf die Gäste zu, weist sie auf einen freien Tisch hin und nimmt selbst auf Französisch ihre Bestellung entgegen. Dabei ist sie sehr freundlich und frischt fleißig ihre Französischkenntnisse auf.

Es findet ein Rollentausch statt: Anna steht hinter der Theke und die Chefin bedient. Als Anna die betonte Freundlichkeit der Chefin merkt und das Französisch hört, kommt ihr das Verbot, nicht ausländisch zu sprechen, in Erinnerung. Sie fasst Mut, geht zu dem Tisch und mahnt „Chefin, nicht mit den Gästen ausländisch sprechen!“

Der Mut von Anna hatte Konsequenzen, sie wurde entlassen. Und die Moral von der Geschichte:

Der Mensch ist nicht gleich Mensch und die Sprache nicht gleich Sprache.

S. Herceg

Ausgezeichnet, Frau Zdravac!

„Es war rundherum ein toller Tag“, sagte Anda Zdravac. Und das lag nicht nur daran; dass sie gestern mit Bundespräsident Johannes Rau am Tisch saß, und das Staatsoberhaupt ganz locker Witze erzählte. Schon vorher hatte Rau der Norderstedterin die Hand geschüttelt und anerkennende Worte gefunden. Anda Zdravac gehörte zur vierköpfigen Delegation aus Schleswig-Holstein, die beim Neujahrsempfang des Bundespräsidenten im Berliner Schloss Bellevue für besondere Verdienste um das allgemeine Wohl ausgezeichnet wurde.

Die diplomierte Sozialarbeiterin engagiert sich seit Jahren für Bosnien und die Menschen in dem vom Krieg zerstörten Land. Anda Zdravac, die in Kroatien und Deutschland aufgewachsen ist und Deutsch ebenso perfekt spricht wie Kroatisch, arbeitet seit fünf Jahren als Sozialberaterin für den Caritasverband Schleswig-Holstein. Sie berät Kriegsflüchtlinge ebenso wie Spätaussiedler oder Asylbewerber. Dabei beackert die 33 Jahre alte Frau ein weites

Ein bisschen aufgeregt war Anda Zdravac schon, doch dann plauderte die Norderstedterin beim Neujahrsempfang in Berlin ganz locker mit Bundespräsident Johannes Rau.



Foto: BIESS

Feld: „Das liegt allein schon daran, dass der Rechtsstatus zum Teil sehr kompliziert ist“, sagt die gebürtige Kroatin, die in ihrer Heimat das Gymnasium besucht und studiert hat.

Beruflich wechselt sie zwischen den Beratungsstellen in Quickborn, Neumünster und Pinneberg. Sie ist ganz froh, dass sie nicht an ihrem Wohnort tätig ist: „Ein Stück Distanz ist schon gut“. Dennoch kann sie auch in Norderstedt nicht davon lassen, sich für ihre hier lebenden Landsleute einzusetzen. So unterstützt sie die Deutsch-Kroatische Kulurgesellschaft.

Mehr als zwei Jahre hat die kroatische Staatsbürgerin die vom Land Schleswig-Holstein geförderte Rückkehrberatungsstelle für bosnische Flüchtlinge in Lübeck geleitet. Neben

ihrem Beruf organisierte sie Informationsveranstaltungen, leitete sie Inforeisen nach Bosnien, stellte sie Hilfstransporte zusammen. Auch wenn sie in der Heimat Urlaub machte, hat sie Kontakte zu zurückgekehrten Flüchtlingen geknüpft. Zu den wichtigsten Brücken zählt die schleswig-holsteinische Landesregierung die von Anda Zdravac geknüpfte Verbindung zwischen dem kroatischen Migrationsministerium einerseits sowie den deutschen Behörden und Beratungsstellen andererseits.

Gestern allerdings stand sie selbst im Mittelpunkt: „Ich musste immer wieder Interviews geben“, sagte die Norderstedterin, die nach dem aufregenden Tag in der Hauptstadt nun wieder in den Alltag zurückgekehrt ist.

Hamburger Abendblatt, 19.1.2001

Jutarnja zvijezda pozlaćen orah

Dragutin Tadijanović, 1931.

*Jutarnja zvijezda o nebo pribodena:
Pozlaćen orah viseć na božićnom drvcu.*

*Rasklopila je snene oči zora:
Djevojčica razmažena, ljutita
Što su je tako rano bukom izbudili
Još neispavanu.*

*Uzduž potoka jabuke u cvjetanju mirišu;
Na govedima klepke sve su glasnije.*

*Iz bliske niske šikare
Dopire pjesma ptičija
Do uha mome ocu...
Al on je ne sluša.*

*Otac moj oruč više na konje za plugom
Pa nije ni primijetio
kako se sjena konja prostrla do nakraj oranice
I konjska se leđa snažno isparuju,
I kako se k nebu iz brazda para uzdiže
Kao tamjan iz dragocjenih kadionica.*

Morgenstern, eine vergoldete Walnuss

deutsche Übertragung: Nada Pomper

*Der Morgenstern, am Himmel angeheftet:
Eine vergoldete Walnuss, hängend am Weihnachtsbaum.
Aufgemacht hat ihre schläfrigen Augen das Morgenrot:
Ein kleines Mädchen, verwöhnt, verärgert,
Dass man es so früh durch Lärm geweckt,
Noch unausgeschlafen.*

*Am Bach entlang duften die Blüten der Apfelbäume;
Die Kuhglocken werden immer lauter.*

*Aus dem nahen niedrigen Gebüsch
Steigt der Vogelgesang auf
Bis ans Ohr meines Vaters...
Aber er hört ihn nicht.*

Mein Vater pflügend, schreit auf die Pferde hinter dem Pflug

*Er hat nicht gemerkt,
Wie sich der Schatten der Pferde bis an den Rand des Ackers erstreckt
Und dass die Pferderücken stark dampfen,
Und wie der Dampf aus den Furchen bis in den Himmel aufsteigt,
Wie Weihrauch aus kostbaren Weihrauchfässern.*

● **Berlin** – Dvorana HKM u Berlinu bila je mjesto mnogih događanja u mjesecu prosincu. Hrvatski katolici svečano su proslavili prigodnim programom sv. Nikolu. Uz bogat program podijeljeno je preko 600 darova najmlađima. Publici se predstavio i novi misijski sastav „Generacija“. Tako sada u misiji postoje dva sastava: „Oprez“ i „Generacija“.

Portugalski katolici imali su također svoje božićno slavlje u našoj dvorani. Novoosnovano folklorno društvo u Berlinu „Hrvatski biseri“ imalo je svoje slavlje u misijskoj dvorani kao i HKD „V.F. Mažuranić“.

Katolička tamilska zajednica u Berlinu, koja broji tisuću kršćana, slavila je Božić u misijskoj dvorani 27. prosinca. Za ovu prigodu došao je tamilski svećenik iz Belgije vlč. Susai Nathan.

Osim ovih događanja u misijskoj dvorani, još su važnija događanja za hrvatske katolike na duhovnom planu.

Tijekom devetnice Božiću vjernici su svaku večer u velikom broju dolazili na deveticu u crkvu sv. Klementa i pristupali sakramentu pomirenja. Za vrijeme božićnih blagdana crkve su bile dupkom pune. Iz domovine je došao na ispomoć prof. fra Marko Babić.

Prof. Sanda Jelenski održala je 27.1. predavanje na temu „Povijest hrvatskog kazališta“. Organizator je bilo HKD „V.F. Mažuranić“. U nedjelju, 28. siječnja, nakon dviju nedjeljnih misa, na poziv fra Joze Župića, u dvorani HKM predstavila se gđa Stanislava Čarapina, književnica, član Društva hrvatskih književnika u Zagrebu i član Društva hrvatskih književnika „Herceg-Bosne“. Književnica je rodom iz Tomislavgrada, a nastanjena je u Slavonskom Brodu. Objavila je dvadesetak knjiga za djecu i



Vrijedne domaćice HKM Traunreut priprave su i poslužile besprijekoran ručak za sve župljane i goste prigodom uvođenja novog župnika

odrasle. Vjernici su razgrabili njezine „Božićnice i uskrsnice“, a posebno knjigu „U progonstvu“ u kojoj književnica opisuje živote Posavljaka. **Jozo Župić**

● **Essen** – I „Naša zajednica“, prigodni pastoralni listić HKM Essen, donosi u božićnom broju župnikovo pismo vjernicima, kroniku zbivanja u prošloj godini, popise krštenih, prvopričesnika, vjenčanih, krizmanih i umrlih te razne obavijesti o pastoralnim, društvenim i humanitarnim aktivnostima. Do izlaska toga broja iz tiska bilo je 20 krštenih, 14 prvopričesnika, 12 vjenčanih parova (6 izvan misije), 58 krizmanika i 8 umrlih. Božićna priredba održana je 16. prosinca. Izveden je božićni igrokaz „Iz tame u svjetlo“, a s božićnim i drugim duhovnim pjesmama nastupili su zborovi djece i mladih, tamburaški sastav, zbor Nijemaca, a za zabavu je svirao i pjevao VIS „Trend“. Probe folklora održavaju se u misiji subotom u 18 sati a dvije folklorne

skupine uvježbava već desetak godina Pišta Babli. Tečaj za sviranje tamburice održava se utorkom u 18 sati a vodi ga Marko Peulić, a tečaj gitare srijedom u 19 sati vodi Ivan Varga. Pokladna zabava održana je 10. veljače, a proslava Stepinčeva slavi se 18. veljače, kada misu slavi i propovijeda mons. dr. Juraj Batelja. Koncem veljače završava se i tradicionalni blagoslov obitelji, kuća i stanova. ■

● **Nürnberg** – Siječanjski broj „Misijskih obavijesti“ posvećen je sv. don Ivanu Boscu, utemeljitelju salezijanaca, koji vode i ovu zajednicu. Skupina vjernika sudjelovala je u prosincu na tradicionalnoj ekumenskoj molitvi u poznatoj Lorenzkirche u središtu grada. Geslo tog susreta bilo je: „Božić je lijep – ako pogled odvratimo od komercijalizacije blagdana“. Hrvatska skupina pjevala je našu božićnu pjesmu „Radujte se narodi“, a sve skupine su zajedno pjevale „Tihu noć“. Na misama „Nedjelje Caritasa“ 17.

prosinka skupljeno je 4480 DM, što je namijenjeno za obnovu posve uništene crkve sv. Martina u Belom Manastiru i za pomoć teško bolesnom dječaku Z. Jeliću iz Sivše u Bosni. Na međunarodnom ekumenskom susretu mladih u organizaciji udruge Taize, koji se ovoga puta od 28.12.2000. do 1.1.2001. održao u Barceloni, sudjelovala je po prvi puta i skupina od 16 mladih iz ove zajednice, a pod vodstvom don Rudolfa Belka. Statistika za prošlu godinu: 39 krštenih, 10 vjenčanja, 31 prvopričesnika, 8 umrlih. ■

Folklorna skupina HKM Nürnberg nastupila je i u Bambergu na manifestaciji koju je priredio „Missio“





30 godina pomaganja

Socijalna služba Caritasa za migrante obilježila 30 godina djelovanja

U povodu obilježavanja 30. obljetnice uspostave socijalne službe za migrante Caritas Offenburg organizirao je nedavno svečanost kojoj su bili nazočni: direktor biskupijskog Caritasa iz Freiburga Bernhard Apel, gradonačelnik Offenbuga dr. Christof Jopen, decernent za socijalna pitanja Ortenau okruga Georg Benz, predsjednik Caritasa iz Offenburga Bruno Hennegriff, vicekonzul Bosne i Hercegovine iz Stuttgarta Nikica Džambo, (konzul Republike Hrvatske nije se pojavio niti ispričao usprkos usmenom i pismenom pozivu) kao i mnogi drugi uzvanici.

Nakon pozdravnih govora i čestitki socijalni djelatnik Mijo Vidović u svom izlaganju dao je nazočnima pregled razvoja socijalne službe u posljednjih 30 godina kao i perspektive za budućnost službe.

Točno prije 30 godina, 1.3.1970. Caritas biskupije Freiburg donio je odluku o uspostavi socijalne službe za strane radnike u Offenburgu koji su pristizali s područja bivše Jugoslavije. Socijalni radnik bio je mjerodavan za cijeli Ortenau okrug kao i za gradove Offenburg, Lahr, Kehl, Bühl i Wolfach.

Uspostava socijalne službe dio je ugovora o socijalnom osiguranju od 12 listopada 1968. između bivše SFRJ i Njemačke. Usprkos protivljenju tadašnjeg Titovog komunističkog režima, Caritas je uspostavom službe namjestio i prvog socijalnog radnika u osobi Miljenka Pehara. U prvo vrijeme socijalni radnik bio je osoba koja se brinula oko svih potreba novopristiglih radnika (pronalazak stanova, zapošljavanje, sređivanje potrebnih dokumenata za boravak i rad itd.). Radilo se mahom o samcima ili

djevojkama koje su bile zaposlene u predradivačkoj industriji.

Prvi socijalni radnik Miljenko Pehar ostao je na mjestu socijalnog radnika vrlo kratko, do ljeta 1973. Za vrijeme njegovog godišnjeg odmora jugoslavena tajna služba prati ga do mjesta boravka u širokom Brijegu i uhićuje.

U Mostaru se organizira suđenje i on biva osuđen na kaznu zatvora od 13 godina koju je do kraja izdržao.

Predbacivala mu se antidržavna i teroristička djelatnost. Njegov jedini grijeh sastojao se u tome što je poznavao neke članove „Bugojanske grupe“, koji su prije ubacivanja u bivšu Jugoslaviju živjeli na području njegovog djelovanja, i što je pomagao nekim udovicama nakon krvave likvidacije njihovih muževa.

Nakon osude Pehara Caritas iz Offenburga namješta Ružu Pleše koja djeluje na istom području do početka 1978.

Posao socijalnog radnika postupno se mijenja budući da mnogi radnici osnivaju obitelji ili dovode članove svojih obitelji k sebi.

Dolaskom novog socijalnog radnika u Offenburg 15. listopada 1978. u osobi Mije Vidovića, stvari se temeljito mijenjaju. Kako bi se zadovoljile potrebe cijele obitelji, potrebna je sve više kvalificiranija pomoć. Sve je jasnije da se i uloga socijalnog djelatnika mijenja: on mora s jedne strane poticati i potpomagati integraciju u njemačko društvo, a s druge strane paziti i pružati raznovrsnu pomoć da ne dode do potpune asimilacije i utapanja u to društvo.

Na kraju svog izlaganja razvoja socijalne službe u 30 godina njenog po-

stojanja Mijo Vidović se posebno osvrnuo i na djelovanje na humanitarnom polju od 1991. do danas navodeći impresivne brojke raznovrsnih pomoći i projekata: 1367 kumstava za djecu poginulih, kojima je direktno na ruke isplaćeno preko 3 milijuna njemačkih maraka, popravak kuća, župnih stanova i crkava, gradnja ambulante, stipendije za 45 učenika i studenata, pučke kuhinje i 178 tegljača raznovrsne humanitarne pomoći po raznim mjestima Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Nazočni gosti bili su više nego iznenađeni obujmom humanitarne pomoći zbog čega je direktor biskupijskog Caritasa iz Freiburga Bernhard Apel posebno istakao ulogu inicijatora i motora svih akcija Caritasa iz Offenburga Mije Vidovića i odao mu priznanje za nesebičan i uspješan rad.

Na kraju svečanosti gosti su imali prilike posjetiti uredske prostorije i pogledati izložene materijale o svim vidovima rada i djelovanja socijalne službe za migrante Caritasa iz Offenburga. **M.V.**

AFORIZMI

- One što istinu siju obično pendrekom po prstima biju
- Svi smo mi ljudi jednaki. Samo su nam nadgrobni spomenici različite veličine.
- Laž je inteligentni oblik nasilja.
- Obično su partijski paraziti svojih i tuđih para siti.
- Sada i analfabete nude svoje kasete (pre)visoke „kvalitete“.

Lucijan Brumnjak

Obitelji za primjer

Zdrave kršćanske obitelji su stanice zdravog društva i zajednice. Uz mnoge takve takve obitelji, želja nam je predstaviti dvije obitelji iz Mannheima, pri-



Velečasni Radić te bračni par Eva i Andrija Sklizović Foto: B.S.

godom njihovog 25-godišnjeg bračnog jubileja.

Na Stjepandan 26.12. prošle godine, Eva i Andrija Sklizović, slavili su na zajedničkoj misi 25. obljetnicu svoga zajedničkog života u kršćanskom braku. Zajedno sa svojom djecom Marijom i Branimirom zahvalili su Bogu za provedene godine života i za sve ono što im je udijelio. Misno slavlje predvodio je voditelj Misije Mannheim vlč. Vinko Radić. Bračni par Sklizović redovito pohađa nedjeljnu misu, a kad mogu rado odlaze na razna hodočašća. Gospođa Sklizović bila je također članica folklorne grupe, a ujedno je pomogla u šivanju narodnih folklornih nošnji.

Na Novu godinu, 1. siječnja 2001. Katica i Ante Peran proslavili su u Mannheimu na misi 25. obljetnicu svoga braka. Petero njihove djece: Jelena, Ana, Josip, Marijana i Antonija također su bili prisutni na misi i zajedno s ostalim vjernicima zahvalili Bogu za sva dobročinstva. Župnik Radić istaknuo je da „njihova djeca pohađaju hrvatsku dopunsku školu te da su redovito na misi a troje od njih su aktivni ministranti i čitači.“ Posebno je župnik istaknuo vrijednu majku Katicu i požrtvovnog supruga Antu, koji je za vrijeme svih godina rata i poraća uvijek pomagao prigodom uto-



Bračni par Katica i Ante Peran Foto: J.P.

vara pomoći za Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku.

Gospodin Ante Peran u svoje slobodno vrijeme rado je pomagao i drugim našim ljudima prilikom selidbe i u drugim prigodama. Svojim radom on je primjer nesebičnog darivanja i pomažanja.

Bračni par Katica i Ante Peran redoviti su na nedjeljnoj misi. Njihova obitelj primjer je istinskog vjerskog življenja i pripadanja hrvatskom narodnom biću.

I.Ž.

Slavlja žive vjere

Već trinaest godina vjernici HKM Rüsselsheim održavaju proslavu sv. Nikole i Božića u Kelsterbachu, koji se nalazi na dohvat frankfurtske zračne luke. Tako je bilo i koncem prošle godine

Prigodni program pripremila je s. Estera Marijić s osobljem Misije. Izvela su ga djeca i mladi. Program su uspješno vodile gospodične Klaudija Suton i Valerija Bogat. Lijepo je bilo slušati i gledati predškolsku djecu na pozornici. Iako još ne znaju dobro govoriti, ponašaju se kao „veliki“ glumci. Misijska folklorna grupa koju predvodi gospođa Bosiljka Antunović izvela je splet narodnih kola uz pratnju misijskog VIS-a „Veseli Slavonci“. Da „Veseli Slavonci“ znaju lijepo svirati pokazali su i ovog puta.

Ovdje je običaj da tombolu i božićne darove za djecu financiraju župno vijeće, gostioničari, poduzetnici i mnogi Nijem-

ci. To je lijepo i pohvalno. Također svojim uobičajenim tijekom uredno se peku suhi božićni kolači. Vrijedne domaćice godinama daruju svoje dragocjeno vrijeme na raspolaganje Zajednici i od prikupljenih novaca za kolače zajedno sa vodstvom Misije učine dobro djelo. Ovog puta će prikupljeni novac ići kao pomoć jednoj ženi samici iz Sinja kojoj nažalost predstoji opasna i skupa operacija u Njemačkoj.

Bogatu večeru s velikim izborom jela i pića pripremili su članovi župnoga vijeća i njihovi suradnici.

Listajući požutjele stranice kronike HKM u Rüsselsheimu, pronašao sam krsni list na kojemu piše: 1. siječnja 1989.: Marija Bogorodica rodendan ove zajednice“.

Ovog smo se događaja i datuma sjetili 1. siječnja 2001. i svečano ga pro-

slavili službom Božjom u filijali Kelsterbachu.

Euharistijsko slavlje predvodio je dr. fra Andrija Nikić koji je kao prvi svećenik iz Bosne i Hercegovine postao redoviti član Akademije nauka i umjetnosti u Sarajevu.

U nadahnutoj propovijedi fra Andrija je govorio o miru kao najvećem Božjem daru kojega može jedino Bog darovati.

Za vrijeme prikazanja jednoglasno smo uzdigli svoja srca prema nebu. Iz njih su izvirale riječi: „O sudbo naša tako teška, tudine klete postadosmo rob. Zar pitat čija to je greška? Povijesti naše prokleta kob. Po tebi, Marijo, počinje nam budućnost bolja i ljepši san: Majko Hrvata, najvjernija o, Bogomajko, najdivnija“. Na završetku službe Božje zazvali smo Duha Svetoga da izlije svoj sveti blagoslov na našu Misiju i na naš hrvatski narod. Članovi župnoga vijeća počastili su sve sudionike ovoga slavlja.

Fra Berislav Nikić

ESSLINGEN

Novi župnik

Od zajednice se oprostio dr. fra Josip Šimić, a novi župnik fra Ivan Škopljanac-Maćina preuzeo dužnost

U nedjelju 14.1.2001. od HKM Esslingen, koja broji oko 6000 vjernika, oprostio se župnik dr. fra Josip Šimić. Na istom slavlju upravu Misije preuzeo je novomenovani upravitelj fra Ivan Škopljanac-Maćina, dosadašnji dušobrižnik u HKM Berlin.

Slavlje oproštaja dosadašnjeg upravitelja i uvođenja u službu novog upravitelja bilo je podijeljeno u tri dijela: svečano euharistijsko slavlje u 12.30, akademija u 14.20 i zakuska za sve goste i vjernike u 15.30.

U procesiji preko gradskog trga u prepu crkvu sv. Pavla su ušli ministranti, dosadašnji i novi upravitelj Misije, prelat Adam, delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josip Klarić, domaći župnik i dekan Paul Hildebrand, gosti iz domovine u ime Provincije fra Eugen Poljak i fra Frano Milanović-Litre, te talijanski svećenik Luigi Bettelli. Na početku mise u ime vjernika odlazećeg i novog upravitelja Misije, goste i vjernike, na hrvatskom i na njemačkom, pozdravio je djelatelj sv. pričešti gosp. Mijo Zorica. Nakon toga je dosadašnji župnik dr. fra Josip Šimić, na hrvatskom i njemačkom, zahvalio župnoj zajednici, biskupiji, gradu i okružju Ess-

lingen i zamolio od svih oprostjenje. U povijesti je prelat Adam govorio o pastoralu vjernika drugog materinskog jezika, nadahnut drugim čitanjem te nedjelje (1 Kor 12,4-11). Na prikazanju predsjedanje euharistijskim slavljem preuzeo je novi upravitelj Misije fra Ivan Škopljanac-Maćina. Na kraju mise u ime zajednice vjernika gđica Jagoda Džidić zahvalila je fra Josipu i pozdravila novog upravitelja. Nakon toga je fra Josipu zahvalio mjesni župnik dekan Paul Hildebrand na iskustvu i svjedočenju vjere koje su hrvatski vjernici pružili njemačkim vjernicima. Posebno je istaknuo zajednička godišnja hrvatsko-njemačka misna slavlja na Veliki četvrtak i na Tijelovo, te ekumensko bogoslužje na slavlju Bürgerfesta. Potom je govorio nacionalni delegat fra Josip Klarić. Nazočni su bili i socijalni radnici Caritasa iz Esslingena, Nangolda, Göppingena, Reutlingena i Waiblingena, te regionalni direktor Caritasa gosp. Becker. Preko mise su naizmjenice pjevali veliki i dječji zbor pod ravnanjem župne referentice Mare Gongole. Na orguljama je svirao njemački orguljaš Peter Kuserow. Oko ceremonija brinuo se pastoralni suradnik Tomo Tadić.

Nakon mise uslijedila je akademija u dvorani župe sv. Pavla u Salemer Pfleghofu. Program su dvojezično vodile učiteljice hrvatske škole:

Jadranka Kovačević i Ivka Krstičević. Akademija je započela pjesmom dječjeg zbora pod ravnanjem Mare Gongole. Mlada sopranistica Martina Pešić otpjevala je pjesmu „Milost“ uz glasovirsku pratnju Melani Ružjak i „Pjesmu“ Dore Pejačević uz glasovirsku pratnju Silike Kurz. U ime HKZ Esslingen od fra Josipa se oprostio predsjednik Stjepan Zlatarić.

Mlade umjetnice M. Pešić i S. Kurz odsvirale su na glasoviru četveroručno „Sonatu“ od W.A. Mozarta. Potom je M. Pešić uz glasovirsku pratnju S. Kurz otpjevala „Memory“ iz musicala „Cats“ od A. Weber Loyda i „Mondnacht“ od R. Schumann. Nakon toga je mali folklor otplesao „Slavonsko kolo“ i potom moderni ples „Macarena“.

Program su pripremili suradnici Mara Gongola i Tomo Tadić, voditeljica folklor Kristina Kobasić i učiteljice Ivka Krstičević i Jadranka Kovačević. Na kraju je p. Josip sve pozvao u Misiju na okrep, koju su pripremile vrijedne domaćice.

Nekoliko dana prije oproštaja na ulazu u misijske prostorije postavljen je novi dvojezični natpis s hrvatskim zavjetnim križem.

Hrvatini Daleković

ESSLINGEN

Veliki doprinos Hrvata

Socijalna služba Caritas Esslingen obilježila 25. obljetnicu djelovanja

Socijalna služba Caritas na hrvatskom jeziku obilježila je 25. obljetnicu svoga uspješnog postojanja. Hrvatsku socijalnu službu od samoga početka vodi socijalni radnik Tomo Čirko.

Svečanost je započela svetom misom u katoličkoj crkvi sv. Marije u Göppingenu. Göppingen je odabran kao centralni dio biskupije, budući da su uz gospodina Čirka još 2 socijalna radnika obilježavali 25. obljetnicu, i to prof. Vinko Stjepandić iz Reutlingena i Pedro Diez iz Göppingena. Svetu misu predvodio je prelat Jürgen Adam na kojoj su se okupili mnogi njemački, talijanski i hrvatski suradnici sa svojim obiteljima. U propovijedi prelat Adam naglasio je kako su i nadalje potrebne katoličke misije i socijalne službe za strance. „Ne smije se zaboraviti veliki doprinos Hrvata ovoj biskupiji, svojim

marljivim radom i svojim nastojanjem za integraciju“, rekao je prelat. Poslije sv. mise održana je svečana akademija s visokim građanskim i crkvenim uzvanicima. Hrvatski generalni konzulat Stuttgart zastupao je gosp. Konjevod. Glavni govornik bio je opet prelat Adam. Tema: „Die Identität des Menschen – Opfer der Globalisierung? Herausforderung für die Kirche in ihrem Dienst an Immigranten und Flüchtlingen“.

Predavač je pozvao sve odgovorne u crkvenim i državnim institucijama da učine sve na održavanju socijalnih službi za strance, kako bi im se pomoglo u njihovim problemima, a strance je pozvao za bolju integraciju u njemačko društvo.

Zatim je regionalni dekan Jürgen Mühlbacher pozdravio nazočne i zahvalio slavljenicima na njihovu radu.

U ime grada skup je pozdravio Hans Peter Gramlich, gradonačelnik za socijalnu srkb, i također pohvalio veliki doprinos slavljenika kako za strance, tako i za njemačko društvo. Nazočnima se potom obratio mons. Wolfgang Tripp, direktor Caritas dijeceze Rottenburg-Stuttgart. „Veoma požrtvovni rad gospodina Čirka motivirao me je da prihvatim rad u Caritasu. Zahvaljujem g. Čirku jer sam od njega mnogo toga naučio i nije čudo što smo postali prijatelji.“

Ovu svečanu akademiju vodio je poslovođa Caritas Neckar-Alb gospodin Eduard Becker. Glazbeni dio programa izveli su učenici Muzičke akademije Göppingen.

Nakon dugog i bogatog programa slijedila je okrep uz domaće specijalitete. Vrijedne hrvatske domaćice iz Esslingena, a i kolege socijalni i pastoralni radnici pripomogli su da ova svečanost uspije. Na koncu je gosp. Čirko svima zahvalio na podršci i suradnji.

Kata Peran

HAMBURG

Nastupi zbora „Bl. A. Kažotić

Hrvati koji žive u Hamburgu ove su godine božićno vrijeme produljili za čitav jedan tjedan. Imali su dovoljno razloga za to.

Želeći navijestiti veselje Božića, donijeti makar mali dio blagdansko ozračja iz domovine, darovati plodove svoga desetogodišnjeg rada, mješoviti crkveni zbor „Bl. Augustin Kažotić“ gostovao je od 11. do 14. siječnja u Hamburgu.

Zahvaljujući inicijativi i besprijeornoj organizaciji misionara HKM Hamburg, te potpori o. Ivana – Ike Mateljana, župnika zagrebačke župe Kraljice sv. krunice u kojoj je zbor osnovan i djeluje, bili su to dani predivnih susreta s brojnim obiteljima naših iseljenika.

Uz pjesmu i druženje još jednom se dokazalo da je Crkva živa zajednica i da su ljudi ono najvrjednije u njoj. Zbor je s brojnim okupljenim narodom, sudjelovao na svetim misama u Wilhelmsburgu i Hamburgu, a nakon svake je održao kraći koncert.

U subotu navečer, 13. siječnja, u prepunoj katedrali, crkvi Sv. Marije, održan je koncert čiji je program uspio zadovoljiti vrlo različite kriterije – od že-

Mješoviti
zbor
„Blaženi
Augustin
Kažotić“ iz
zagrebačke
župe Kraljice
sv. krunice



lje da se promovira hrvatska narodna baština do nastojanja da se kroz zahtjevnije skladbe i solo izvedbe pokaže kvaliteta samog zbora, a ponajprije da se ništa ne uzdigne nad ono božansko u pjesmama i da se nijedna duša ne osjeti strancem u našoj blizini.

Uz već tradicionalne božićne popijevke iz raznih hrvatskih krajeva, te iz Engleske i Francuske, izvedena su i djela Lisinskog, Zajca, Marcella, Schnabela, Satnera, Händela i Vivaldija. Zbor je nastupio pod ravnanjem prof. Maria Perestegia.

Bila je to večer u kojoj nije bilo mjesta za ravnodušnost, jer je ugođaj istakla milina glasova koji su odjekivali akustičnim crkvenim prostorom, blagost plamena s upaljenih svijeća te toplina i ponos iz pogleda naših ljudi, koji su se sjet-

ili odakle dolaze i gdje im je dom – najljepši način da se u duhovnom sjedinjenju domovinske i iseljene Hrvatske obilježi kraj božićnog vremena u dalekom Hamburgu.

Bio je ovo veliki događaj za tamošnje vjernike. Oduševljenje i zadovoljstvo koje se osjećalo, dovoljan je znak i poticaj da ovakvih događaja bude i ubuduće.

Hvala misionarima i časnim sestrama koje djeluju u HKM Hamburgu, a posebno hvala našim obiteljima koje su nas udomile i učinile sve da se osjećamo željenim gostima i da se još jednom oplemenimo bogatstvom obostranog darivanja.

Nakon ovakvog iskustva ni Hamburg nam se više ne čini tako stranim i dalekim.

Suzana Jakšeković

HAGEN

Hrvatska večer



Folkorna skupina HKM Hagen (lijevo); predsjednik KSD Croatia Hagen e.V. dipl. ing. Vinko Mrčela s njemačkim podupirateljem i prijateljem Društva

Unatoč nepovoljnim vremenskim prilikama, u subotu 20. siječnja 2001. u Hagenu održana je prva Hrvatska večer u organizaciji kulturnog i sportskog društva Croatia Hagen e.V.

Razlozi slavlja bila su prva obljetnica osnutka Društva te deveta obljetnica

međunarodnog priznanja hrvatske samostalne države. Predsjednik Društva, dipl. ing. Vinko Mrčela je među ostalima pozdravio župnike iz misija Lüdenscheid i Siegen a na poseban način župnika iz Hagena, vlč. Stjepana Vrdoljaka, koji se vodi kao član broj jedan Društva. On je,

naime, podržao osnivanje Društva stavljajući mu na raspolaganje misijske prostorije. Društvo Croatia Hagen e.V. nastalo je u veljači 2000. na inicijativu mladih iz Hrvatske katoličke misije Hagen. Cilj je bio da se Hrvati (a pogotovo mladi) iz Hagena i okolice više sastaju. U upravi Društva su tri osobe koje su i u pastoralnom vijeću HKM Hagen. Može se reći da je Croatia jedan ogranak Misije. Društvo trenutno ima 60 članova. Oko 30 mladih igraju nogomet u Croatia Hagen. Dva puta u tjednu se trenira pod vodstvom gosp. Marka Kovača koji je stric poznatih hrvatskih igrača Nike i Roberta Kovača.

Kulturni program se nastavio s folklornim skupinama iz Dortmunda, Schwelma, Wuppertala i Hagena i igrokazima koje su izvodili mladi iz Hagena.

Poslije kulturnog programa nastupio je poznati splitski pjevač Jole sa svojim bandom i u više navrata podigao cijelu dvoranu na noge. ■

Piše: Marijan Markotić

Brutalni mediji

Nasilje, smrt i razaranje često nalaze svoj smisao i „opravdanje“ upravo u javnosti. Nebitno je na koji način i u kojemu izdanju – pozitivno ili negativno; važno je nametnuti svoju sliku javnosti. Način da se bude u središtu pozornosti je medijska slika o sebi. Tko se uspije nametnuti, taj zauzima svoje mjesto na pozornici, postaje pobjednikom. Drugi – kojima to ne pođe za rukom – postaju gubitnicima, nestaju s javne pozornice.

Ratna događanja neprestano nam dozivaju u pamet niz nedoumica o tome što je zapravo stvarnost, što je njezina prava slika a što samo prilika. Na neki način, što su slike brutalnosti bliže mjestu događanja, tim više u očima gledatelja postaju otuđujuće, nevjerovatne, strane. Ono što slike namjerno prešućuju ili vješto skrivaju, jest činjenica da rat ima svoju dugu pretpovijest, točno definirane uzroke, da je izazvan dugogodišnjim nepravdama, sustavnim ugnjetavanjem i iskorištavanjem – u pravilu – slabijih i manjih naroda. Vrhunac medijskoga sadržaja svodi se pak na „spektakularnost“ ljudske patnje i poniženja izazvane brutalnim, bestijalnim oblicima nasilja koje niti životinjski svijet ne poznaje!

Slika i prilika stvarnosti

Jedan od središnjih problema suvremenoga svijeta je doživljaj, a napose interpretacija stvarnosti kao takve. Naime, naša slika stvarnosti ne počiva više na našim osjetilima umnim sposobnostima, kritičkim preispitivanjem zbilje itd., već na slikama koje nam nude mediji.

Istodobno, svatko razborit zna kako i u kojoj se mjeri može manipulirati tim slikama. To, konačno, kod obična čovjeka izaziva niz nedoumica: je li ono što nam se prikazuje kao stvarnost, doista tako ili ne? Radi li se o vješto montiranome filmu, virtualnome svijetu u kome je gotovo sve moguće, ili je pak riječ o goljoj zbilji? Ponekada je dovoljna samo sjena sumnje, neistine, pa da se cijela priča stavi pod znak upitnika.

Javna je tajna da mediji žive od *populizma*. Naravno, na njih možemo baciti sve blato, svaliti svu odgovornost, jer ponekada ne poštuju ni neka međuljudska temeljna načela. Pođemo li pak korak dalje u analizi stvarnosti, pa se zapitamo, zašto je tako, doći ćemo do nevjerovatne spoznaje: da i mediji nisu ništa drugo nego slika odn. prilika svijeta u kojemu živimo. A taj svijet, zapravo, ne želi znati, čuti niti vidjeti istinu. Dapače, on ne samo da nije istinu, okreće glavu u stranu, praveći se da ne vidi, nego *bježi* od

istine. Budući da istina govori sama za sebe, čovjek neprestano strahuje od suočavanja s istinom, tj. sa stvarnošću. Taj i takav strah odveo ga je tako daleko da je načinio virtualni, umjetni svijet u koji projicira svoje brojne frustracije, strahove, fantazije o svemoći, katkada najniže porive – primjerice *brutalnost*.

Otuđenje čovjeka

Zašto svijet strahuje od suočavanja sa stvarnošću? Jer je ona previše brutalna! Zapravo, jer se boji da ne bude razočaran, povrijeđen, obeshrabren, poražen. Suvremeni svijet putuje na dva kolosijeka: ravnodušnosti i brzine. S jedne strane, uglavnom negativne vijesti pristižu takvom brzinom da ih je nemoguće pratiti, a još manje preispitati. To, samo po sebi, izaziva distancu i ravnodušnost. Budući da taj isti svijet, s druge strane, na taj način gubi osjećaj i vezu sa stvarnošću, on se neprestano udaljava od nje, izolira se, gubi, otuđuje, povlači se u duševno podzemlje. Zato je nužno stvoriti virtualni, umjetni svijet koji bi barem prividno zadovoljio čovjekove elementarne potrebe za blizinom, pripadnošću, povjerenjem, međuljudskom pažnjom i prihvaćanjem. Stoga, nimalo ne čudi što mladi čovjek ima dojam kako lebdi između neba i zemlje, kako je njegov rast i dozrijevanje više prepušteno raznoraznim satelitima, gumbićima, „miševima“, mobitelima, a sve manje u dodiru sa zdravim ljudskim osjećajem i pameću.

Brutalnost kao medijski spektakl

Ako je istina da se mediji služe nasiljem, kako bi prikazali stvarnost, također je istina da se nasilje služi medijima, jer ono govori samo za sebe. Tu više nije riječ o svakodnevnim, „sitnim“ činima nasilja, već o sustavnome, „uhodanome“ nasilju na razini najviših struktura društva. Pritom nasilje gubi svoje konkretno mjesto u društvenoj zajednici; ono je prvotno prisutno kroz (ne)prepoznatljive oblike, a tek onda kroz svoj sadržaj.

Nasilje, smrt i razaranje često nalaze svoj smisao i „opravdanje“ upravo u javnosti. Nebitno je na koji način i u kojemu izdanju – pozitivno ili negativno; važno je nametnuti svoju sliku javnosti. Način da se bude u središtu pozornosti je medijska slika o sebi. Tko se uspije nametnuti, taj zauzima svoje mjesto na pozornici, postaje pobjednikom. Drugi – kojima to ne pođe za rukom – postaju gubitnicima, nestaju s javne pozornice.



Konkurencija

Općenito gledano, stupanj brutalnosti u pojedinim slojevima društva, napose kod mladih, je u stalnome porastu. Pritom mediji igraju jednu od središnjih uloga služeći se naizmjenično sad fiktivnim sad stvarnim nasiljem. Bespoštedna borba za nove kupce, klijente ili profit ne bira sredstva.

U isto vrijeme društvo je zakazalo na jednome od sudbonosnih frontova – odgoju mladih naraštaja. Umjesto učenja socijalno prihvatljivih oblika suživota, već od prvih školskih klupa u drugome se vidi samo konkurenta, pa čak i mogućega protivnika. Onaj tko zakaže u suluduj utrki konkurencije, umjesto razumijevanja i podrške čuje ponižavajuće primjedbe, kako „je sam sebi kriv“.

Nadalje, još jedan važan čimbenik koji utječe na porast brutalnosti u društvu je svakako gubitak obiteljskoga zajedništva u gradskim i prigradskim sredinama, sve veće otuđenje ljudi, napose djece i staraca.

U današnjem društvu prevagnula je nebriga, ravnodušnost (ili nemoć?) naspram otvorenih oblika nasilja, poput rasizma, diskriminacije, arogancije, malograđanštine, zakona „jačega“.

Stvarna slika društva

Prije ili kasnije, htjelo-ne htjelo, današnje društvo će se morati duboko zamisliti nad svojom slikom stvarnosti, konačno nad samim sobom. U tom pogledu mnoge stvari stoje naopako. Tako je, primjerice, javno postalo privatno, a privatno javno. Jedini most između intime i javnosti su nasilje, seks i mutni biznis u tisuću izdanja. Čovjek se više ne oslanja na svoja osjetila, sposobnost opažanja i „zdravu pamet“ u pokušaju da spozna i ispravno interpretira stvarnost, nego se prepušta već gotovim slikama u medijima. A oni su sposobni učiniti stvarnost onakvom kako to zahtijevaju „viši interesi“ odnosno kult pojedinaca, pa makar to bilo i pod cijenu neviđene brutalnosti.

Otprilike sve upućuje na to da se čovjek od Edenskoga vrta naovamo nije bitno izmijenio glede egoizma i zaljubljenosti u se. Strah, neprihvatanje vlastite ograničenosti i prolaznosti učinili su ga uskogrudnim, nasilnim, pohlepnim i donekle nedostojnim svoga imena.

Svijet proizvodi zamrznute ljude s (ne)ograničenim rokom trajanja. – A tko će mu dati, povratiti toplinu, tj. dušu?! Premda svatko dobro zna da se živi isključivo od svjetla i sunca. ■

Andeo strasti

Neka te prati andeo strasti na tvom putovanju po životnoj hridi

Čini se da se andeo strasti protivi anđelu mirnoće. Trebamo mnoge anđele da bi u nama procvao život. Andeo strasti želi nas izazvati da živimo svom snagom našega srca, a ne da samo egzistiramo poput plamička. Kada čovjek nije više sposoban za veliku strast, tada je njegov život dosadan i nezanimljiv. Gubi okus. To sigurno nije po volji Isusovoj koji traži od nas da budemo sol zemlje, da začínimo ovaj svijet našom živošću. Strasti su naravne pokretačke snage u čovjeku koje bi ga htjele učiniti životnim i usmjeriti ga prema Bogu. Andeo strasti treba nas učiti umjetnosti, da se tim nagonim snagama ophodimo tako da one postanu pokretač života, da ne ovladaju nama, nego da se njima poslužimo kako bismo postigli cilj života. Ne trebamo postati ljudi kojima vladaju nagoni, nego ljudi koji će pokrenuti strasti da služe životu i koji će oblikovati život u svoj mnogostrukosti. Tko se strastveno upušta u nešto, taj se strastveno bori za život i njegova će duhovnost biti strastvena. To pokazuje hasidska pripovijest:

Ne trebamo postati ljudi kojima vladaju nagoni, nego ljudi koji će pokrenuti strasti da služe životu i koji će oblikovati život u svoj mnogostrukosti.

„Jedan se Hasidanin potužio rabiju Wolfu zbog nekih ljudi koji su kartali cijelu noć do ranih jutarnjih sati. To je dobro, rekao je Zaddik. Kao i svi ljudi i oni žele služiti Bogu, ali ne znaju kako. Sada se uče budnosti i ustrajnosti u djelu. Ako postignu savršenost, potrebno im je samo obraćenje – i tada će imati ono što je potrebno za Božje sluge!“

Prvi su monasi mnogo razmišljali o strastima. Evagrius Ponticus (†399) nabraja devet strasti s kojima se monah mora boriti. Za njega su strasti pozitivne snage. Ne ide se za tim da ih srežemo, nego da ih integriramo u život. Strasti trebaju služiti nama a ne mi njima. Apatheia, cilj borbe sa strastima, nije u tome da se ne misli na stanje bez strasti, nego da se misli na slobodu od patološke



vezanosti na strasti, na integraciju strasti u sve što činim i mislim. To je stanje u koje strasti ne vladaju mnome, nego stanje u kojem su mi strasti na raspolaganju kao snaga, kao virtus, kao krepost koja me čini sposobnim i životnim.

Strasti su slobodna procjena. Hoće li biti dobre ili zle ovisi od toga kako se njima ophodim. Srdžba je pozitivna snaga koja bi me htjela osposobiti, kako se ograditi i osloboditi sile drugih. Ona me može i izgrizati, ako dopustim da me određuje. Seksualnost me može oživjeti, ali me može i zaposjesti. Ni pritisci niti izživljavanje strasti ne vode u život, nego svjesno ophođenje njima. Tko živi bez strasti, tome nedostaje žalac, nedostaje snaga, nedostaje punina života. Mnogi su kršćani iz čiste težnje za korektnošću umrtvili svoje strasti. Postali su na neki način dosadni. Nisu više sol zemlje, ni začín svijetu, nego su bez ukusa, i za njih se više nitko ne zanima. Isus se strastveno zauzimao za siromahe i obespravljenе. On je strastveno govorio o milosrdnom Ocu i s puno strastvenosti borio se protiv tvrdokornosti farizeja, koji su zamračili sliku Božju svojim sitničavim zakonima.

Njemačka riječ „Leidenschaft“ (strast) dolazi od „leiden“. Prvotno značenje je bilo: ići, voziti, putovati. Tko vozi, taj stječe iskustvo, taj proživljava nešto, taj podnosi nešto. I tako je riječ „Leiden“ sve više preuzimala značenje: trpjeti, osjećati bol. Dakle, strast ima nešto s iskustvom. Tko nju sreže, gubi iskustvo. Tko se druži s njom, iskusit će i doživjeti nešto novo. Ali, kao što svako putovanje može biti teško, tako i ophođenje strastima. To je putovanje po hridi. Odveć lako strast može postati jaka, i može nas određivati umjesto da njome započnemo živjeti.

Neka te prati andeo strasti na tvom putovanju po hridi, da uistinu možeš postati strastven čovjek, čovjek koji se s puno strasti može sprijatelжити s drugima, i strastveno se boriti i pokazati kako je i na ovoj zemlji moguć zajednički život dostojan čovjeka. Priredio: Jozo Župić

FRANKFURT

Turnir FRAMA

FRAMA Frankfurt priređuje 3. ožujka dobrotvorni sportski turnir za mlade u dvorani Werner von Siemens Schule (Gutleutstr. 333) u Frankfurtu. Turnir se održava od 10 do 16 sati u nogometu (mladići) i u odbojki ili košarci (djevojke). Ulaz je slobodan, a prihod od dragovoljnih priloga namijenjen je Dječjem domu „Mir“ u Splitu.

FRAMA Frankfurt je skupina mladih Hrvatske katoličke misije Frankfurt. Ona želi unijeti više života u vlastitu zajedni-



Prizor iz predstave „Moderni svetac“ koju su u frankfurtskoj katedrali izveli mladi HKM Frankfurt

cu i društvo te potaknuti mlade i druge da isto čine. Posebno se zauzima za ideale koje je zastupao i živio sv. Franjo Asiški: ljubav prema svim ljudima, svim stvorenjima i stvarima, pomirenje, suživot i toleranciju.

Riječ FRAMA znači „Franjevačka mladež“, a to je pokret mladih koji su pokrenuli franjevci diljem svijeta. Frankfurti framaši susreću se redovito svakog petka u 18.30 sati u Hrvatskom centru u Frankfurtu, Rüsterstr. 5.

Fond za stipendiranje đaka

Uvjereni da vam je poznato da je Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ za stotinu godina svog djelovanja:

- iškolovao i svome narodu i Bosni i Hercegovini podarilo 10000 mladih stručnjaka,
- iz reda svojih stipendista bosansko-hercegovačkoj, svehrvatskoj i svjetskoj kulturi i znanosti podarilo dvojicu nobelovaca: Ivu Andrića i Vladimira Pre-

loga, te brojne ugledne umjetnike i znanstvenike: Gabrijela Jurkića, Ismeta Mjezinovića, Ivu Frangeša, Ivu Padovana i dr.,

- za najtežih razaranja u minulom ratu smoglo sredstva za snaženje intelektualne osnove hrvatskoga nacionalnog bića,
- i danas stipendira preko 300 mladih ljudi, kakvu zadaću imaju i podružnice od Sarajeva do New Yorka.

Znajući da ste ozbiljno zabrinuti za budućnost vlastite djece i cjelokupnog hrvatskoga podmlatka glede njegovog školovanja i intelektualne izobrazbe.

Molimo Vas da se pridružite svojim prilogom Napretkovu fondu za stipendiranje i potporu đacima i studentima „Ivo Andrić – Vladimir Prelog“.

Svoj prilog možete uplatiti na donatorski račun kod Gospodarske banke d.d. Sarajevo, devizni račun 533 71 500 - 1300 610 S.W.I.F.T. GB SABA22, s naznakom: Za Napretkov Fond za stipendiranje

Visina jedne godišnje stipendije iznosi 1200 DM. Hvala.

IN MEMORIAM

Ivan Pokrivka

Veliki broj vjernika i 16 svećenika oprostilo se na groblju i crkvi u Ehingenu s pokojnim Ivanom Pokrivkom (17.9.1918.–7.12.2000.). Sin mu Stjepan, salezijanac, predvodio je euharistijsko slavlje i na koncu rekao: „Pokojniku je bila najdraža molitva 'Anđeo Gospodnji', pa ćemo je sada izmoliti.“ U crkvi, na groblju, za vrijeme zajedničkog ručka, u sjećanju na pokojnika prevladavalo je uskršno raspoloženje. Mnogi su prepričavali susrete i događaje iz života pokojnog Ivana.

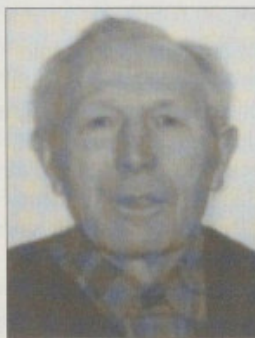
Jedan je svećenik pričao i ovu zgodu: „Pokojni Ivan se nije plašio smrti i za nju se pripremao primanjem svetih sakramenata, posebno bolesničkog pomazanja. Govorio je o odlasku u vječnu domovinu. Njegove su riječi: 'Ja zapravo imam četiri domovine. Prva je bila Slovačka, gdje sam se rodio i kršten bio. Druga mi je domovina Hrvatska, gdje sam se oženio i djecu porodio, a treća mi je domovina Njemačka u kojoj sam dugo go-

dina radio, djecu podigao, odgojio i mirovinu zaradio.

A sada je na redu četvrta domovina, nebeska, vječna.“

Poštivao je sve ljude ali je i svoje volio. Pri koncu života jedan ga je svećenik oslovio s „gospodine Johann“, a on mu je s blagim osmijehom uzvratio: „Ja nisam Johann, nego Ivan.“

M. Kopic



RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

S R E T N I K □ O P O S U M
M A J K O B O Ž J A □ I S I
O D □ A T I K A □ R O T E L
K U S T O S □ L A S T O V O
V J □ I R □ D I L E R □ R S
A T S □ A R A L □ K O M I T
□ E K O N O M A T □ V A M □
U S A □ □ N A C I J A □ E M
Ž E L I M I R □ R A T □ G A
E N A K I T □ P E R I V O J
□ A R A □ I V O N A □ I D A
O R I T I □ O K A N I C I □
B O □ I M O L A □ I O □ Š T
E D O □ E S □ Z U C N U T I
T I T A N □ D A M A □ N A R
L □ O N A N □ T I □ M O □ A
E □ K I R I E E L E I S O N
M L A K I Ć □ L J A M A □ D I
E U R O □ I R I N A □ D A N

Rješenje pošaljite najkasnije do 5. 3. 2001.

Blagdani u veljači

Mariofil Soldo	Ruski svemirski brod	10. veljače	Regija u Hrvatskoj	Eto! Gle! Eno!	Grafičarka Arbanas	Ambasador BiH u Hrvatskoj	Na kraju, točka na ...	Nikaragva	Zaštitnik grada Dubrovnika	Vedran Runje	Izljučina, sekret lojne žlijezde	Sprava za rezanje duhana	Igrati Haki	Pritok Ebra u Španjolskoj
Zaštitnik zaljubljenih		▽							Orasak					
Pjevač Dragojević							Mineralni sediment oolit							
Sprave za pravljenje sokova							Odoljeti, izdržati				Košarkaš Daneu (sin)			
Izraz mirenja sa sudbinom				Naikap (u picu)				Krešo Skozret			Niki Lauda			Dušikova sol
Zemlja iz bajke			Maštati, sanjati	Velika poslovna priredba				Radji			Još kako			
Kolac			Zloba, zavist			Rijetkosti								
Tava za prženje jaja						Dvorana kružna tlocrta								
Sv. Vlaho ili								Bojni otrov, pukavac						
Mađarski revolucionar Kun	▽				Povik u otkalici			Pletenica					„Rabat“	
Luka Sorkočević			Vojnička naprava		Oton Kučera			Nije teško					Drama Ive Brešana	
„Audio Terminal Unit“			Sastanak radi dogovora										Aljoša Asanović	
Vručina			Visinska točka						Biljka tratorak				Književnica Milčinović	
			Šarena papiga						Životinjski porod					
					Automobilist Pulic					Hvalospjevi				
					Otjerati od sebe					Gojzerice, bakandže				Obred sv. Blaža
Rodenje (djeteta)							Organ vida							
11. veljače Gospa...							Rođenje pčela				Stara jed. rada i energije			
Urodica	▽							Vrsta dalekozora			Majčin brat			
Tip „Fiata“				Austrija		Bivši tenisač, Marko								„Litar“
Veliki morski rak, prug, hlap				Početak svitanja		Jamajka			Vladan Alanović			Branko Ivanda		Kaca
„Demoskratski centar“			Plitki opo-nasatelj društva			Make-donsko narodno kolo			Belgija			Morska obala		
„Sum-por“			Sat, dobnjak											
		Napitak od varenog bilja							„Dušik“					
		Oliver Mlakar							Ante Peterlić		Olumica Lupino			
Tijek rijeke							Željezni oslonac (Kovač)				Estonski sahlist, Lembit			
Talijanski graditelj violina						Obred na Pepelnicu								

Piše: Dr. Anton Tamarut

Karneval

Maškare pokazuju da smo vječni i neponovljivi igrači; zaigrana i beskrajno maštovita, radoznala i nestašna stvorenja.

Tek u igri svatko pokazuje svoje pravo lice.



Između božićnog i korizmenog vremena, po svjetovnom, neslužbenom kalendaru, pada vrijeme karnevala. Ono se u ljudskom životu može usporediti s razdobljem djetinjstva. Tada se, uglavnom nesvjesno, vraćamo u staro, tajnovito i zagonetno dvorište, u čarobne kutke djetinjstva i prisjećamo svojih dječjih igara i zabava, kada smo se presvlačili u razne likove, oblačili lutkama šarene haljine, igrali se skrivača, oponašali odrasle, odraslima pričali što ćemo jednom biti kada odrastemo.

U vrijeme karnevala navlačimo sva-kovrsne maske, pretvaramo se u stvarne i nestvarne likove, zaodjevamo kričavim šarenilom boja i oblika i pokazujemo zapravo da nam se ne da izaći iz djetinjstva, ostaviti igru; da nismo previše sretni što smo odrasli i postali veliki i ozbiljni. Maškare samo pokazuju da smo mi vječni i nepopravljivi igrači; zaigrana i beskrajno maštovita, radoznala i nestašna stvorenja.

Odjek djetinjstva

Ljepota karnevala može biti upravo u tome što pruža priliku da bar na trenu-

tak u sebi probudimo dijete, dozovemo u sjećanje djetinjstvo, igramo se djece kao što smo se nekada kao djeca igrali odraslih; da se kroz igru opustimo, povežemo i zbližimo, da se šalimo i igramo bez računa i velikih međusobnih obzira i odmaka, da bar na trenutak budemo ovo i ono, što inače nismo. Tu, naime, kao i u djetinjstvu možemo biti, sad mama, sad tata, malo liječnik malo dimnjačar, časna sestra, čak i papa. U vrijeme karnevala ne postoje razlike između raznih životnih dobi, staleža i zanimanja?! Tada se upravo kao i u djetinjstvu život događa u igri i zanosu, na jednom mjestu i odjednom, sav u svima, kao jedinstven san.

Možda će mi netko spočitnuti, ako ne i naljutiti se, što pravim promidžbu karnevala kad znam da maškare znaju biti zločeste i grube, bezprizorne i proste; zacijelo kao i djeca koja znadu ponekad pretjerati u igri, napraviti kakav

pasjaluk, navesti jedno drugo u kvar svašta si reći i uraditi. Tko to iz svog djetinjstva ne pamti i koji-taj nestašluk pokoju zločestoću i štetu? Dakako da nemam namjeru pjevati hvalospjeve maškarama, niti poticati ljude da žive s

Želim samo prigodom karnevala podsjetiti na važnost i ljepotu igre u našem životu, na djetinjstvo kao trajno nadahnuće za iskren i zanosan život, bez oštih podjela i zasvagda podijeljenih uloga, bez umjetnih i lažnih obzira, bez poze i patetike.

maskama. Želim samo prigodom karnevala podsjetiti na važnost i ljepotu igre u našem životu, na djetinjstvo kao trajno nadahnuće za iskren i zanosan život, bez oštih podjela i zasvagda podijeljenih uloga, bez umjetnih i lažnih obzira, bez poze i patetike. Među djecom su, kako znamo, nutarnje i vanjske granice mekane i lako se prelaze; tu doista presudnu ulogu ne igra je li netko „muško ili žensko, Židov ili Grk, rob ili slobodnjak“. Prema svetom Pavlu je najvažnije da je u Kristu novi stvor. I zato je i doba karnevala dobra prilika da se podsjetimo na Isusovu riječ: „Ako ne budete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko“.

Je li Isus išao u maškare, stvarno ne bih znao reći. Već samo takvo pitanje zvuči za naše uši pomalo neobično. No sigurno je da je bio dijete i da se igrao. Vjerojatno je i on oponašao starije, igrao se raznih figura iz židovskog svijeta, i dovikivao se s drugom djecom na trgovima: „Zasvirasmo vam i ne zaigra-ste, zakukasmo i ne zaplakaste“, Nije li zanimljivo da je Isus upravo s tom dječjom igrom na trgovima usporedio ponašanje svojih suvremenika?! Ne padaju li maske upravo u igri?! I ne kaže li se s razlogom, kako tek u igri svatko pokazuje svoje pravo lice?!



Najmladi u HKM Hagen sa župnikom vlč. Stipom Vrdoljakom rado sudjeluju i u pokladnim priredbama



Foto: Ivan Brčić

Kada Isus dovrši pouku, reče Šimunu Petru:
„Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov“.

Odgovori Šimun: „Učitelju, svu smo se noć trudili i ništa nismo ulovili, ali na tvoju riječ bacit ću mreže“.

Učiniše tako te uhvatiše vrlo mnogo riba; mreže im se gotovo razdirale...

Vidjevši to, Šimun Petar pade do nogu Isusovih govoreći:
„Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!“

Isus mu reče: „Ne boj se“ Odsad ćeš loviti ljude“!

Lk 5,4–10

Moji mali anđeli



Iz Južnoafričke Republike javila nam se opširnije Marija Kilić, mlada medicinska sestra iz Frankfurta, koja je ondje otišla raditi kao misionarka na godinu dana (vidi Žz 11/2000.). Ona piše da je JAR prelijepa zemlja, ali da to nije ona Afrika kakvu obično zamišljamo, jer ima previše europskog flaira.

„Živim u jednom siromašnom selu Makawane, gdje većina ljudi živi u barakama („shaks“). Mnogi nemaju gotovo ništa jesti. Ipak je selo puno ljubavi i topline. Ljudi se smiješe i vesele svakom novom danu i jako su ljubazni. Ja sam u selu jedina bjelkinja. Tako su mnogi po prvi puta vidjeli bijelca u životu. Još nisam doživjela nijednu neugodnost, iako je u JAR sve do 1996. vladao zakon o podijeljenosti rasa (apartheid).

Ovdje živim s Johannom, jednom djevojkom iz Würzburga, i s dvije časte sestre. Radim u dječjem vrtiću u kojem ima 60 malih prelijepih crnih anđela. Trebalo je malo vremena da me upoznaju i da ih osvojim. Sretna sam što su me u među-vremenu svi prihvatili. Kada me zagrlje i poljube, kada me zovnu mojim imenom, tada pogledam u nebo i zahvaljujem Bogu što mi je ispunio moj djetinji san. Teško je riječima opisati koliko sam sretna kada sam s njima. Najradije bih ih čuvala po cijeli dan a ne samo osam sati. Zasad komuniciramo „i rukama i nogama“ i dobro se sporazumijevamo. Djeca su još malena (od 2 do 6 godina) i ne govore engleski nego samo svoj jezik „sesotho“. Nakon radnog vremena posjećujem ih po njihovim kuća-



ma, a mladi i stariji već govore engleski. Više bih voljela živjeti s jednom od njihovih obitelji nego u kući časnih sestara. Tako bih naime bolje upoznala njihov način života. Naprosto sam sretna što sam ovdje, jer mogu naučiti ono što mi nijedan fakultet ne može priuštiti. Čežnje za obitelji („Heimweh“) svakako ima, osobito je bilo teško za Božić, ali sve je lakše uz Božju pomoć i uz moje male crne anđele. Svim prijateljima i čitateljima „Žive zajednice“ srdačan pozdrav.“ Kontakt: Marija Kilić, Sisters of S.T. Paul, P.O. Box 22048, 9872 Dikgakang, South Africa. ■

FREIBURG

Duhovna obnova



Prelat W. Sauer, referent za strane vjernike u biskupiji Freiburg, priredio je koncem prošle godine jednodnevnu duhovnu obnovu za sve svećenike i pastoralne djelatnike u zajednicama drugoga materinskog jezika u prigodi Velikoga jubileja. Prelat Sauer upoznao je nazočne o vjerskom i pastoralnom stanju u biskupiji a govorio je i o stanju i perspektivi misija. Ova jednodnevna duhovna obnova bila je istinsko obogaćenje za sve njezine sudionike: Hrvate, Talijane, Španjolce, Portugalce, Mađare, Slovence, Vijetnamce, Gance, Poljake.

D. Čuturić